

Daginstitutionernes hverdag 2020

Del 2: Dagens gang og forældresamarbejde

FOA – Bureau 2000

Daginstitutionernes hverdag 2020

Undersøgelsen er udført af seniorkonsulenterne Niels Glavind og Susanne Pade, Bureau 2000 – Analyse og forskning

Desuden har konsulent Signe Johansen medvirket.

Undersøgelsen er udført på bestilling af FOA.

Henvendelser:

FOA

Stauings Plads 1-3

1790 København V

Tlf.: 46 97 26 26

Henvendelser vedr. undersøgelsens tekniske indhold til:

Bureau 2000 – Analyse og forskning

Skråplanet 29

3500 Værløse

Tlf.: +45 44 66 22 64

www.bureau2000.dk

Copyright: Bureau 2000

ISBN: 978-87-90771-92-8

Indhold

Forord	4
Hovedresultater.....	5
1. Dagens gang.....	6
1.1. Børnefremmødet – hvornår bliver børnene afleveret og hentet?.....	6
1.2. Stueopdeling og funktionsopdeling i daginstitutionerne.....	7
1.3. Dagens gang på stuerne	9
1.4. Når medarbejderen er på legepladsen.....	12
2. Rammer og bemanning	14
2.1. Institutionerne.....	14
2.2. Opgaver og profil.....	16
2.3. Familierne	17
3. Bemanning.....	19
3.1. Den faste bemanning	19
3.2. Ledernes arbejde i børnegrupperne.....	21
3.3. Pauser	23
3.4. Vikarer og sygdom	24
3.5. Udviklingen i bemanningen	25
4. Forældresamarbejde	27
4.1. Forældresamarbejde i børnehusene	27
4.2. Forældresamarbejde i forhold til særlige grupper	29
4.3. Forældresamarbejde i forhold til de etniske minoriteter	32
4.4. Tid til forældrekontakt.....	33
5. Metode	36

Forord

I denne del 2 af undersøgelsen "Daginstitutionernes hverdag 2020" er der fokus på dagens gang. Hvor mange børn er der i grupperne? Er alle på legepladsen om eftermiddagen? Og hvilke rammer er der for forældresamarbejdet? Og meget mere.

Igen i år, viser undersøgelsen, at de kommunale daginstitutioner har en langt højere andel af familier, hvor forældrene er ufaglærte, skilsmisefamilier, tosprogede og på overførselsindkomst, end i de private og selvejende institutioner

Det pædagogiske personale oplever stadig, at forældrekontakten dagligt og flere gange ugentlig ikke er god nok. De må skære forældrene af og de får ikke givet information videre om, at barnet har haft problemer i løbet af dagen. Og det gælder særligt i forhold til forældre til børn i udsatte positioner.

Der er svar på, hvad det pædagogiske personale gør for at stimulere de tosprogede børns sprogudvikling. 80 pct. arbejder med sprogstimulering. Men kun 44 pct. af de daginstitutioner, hvor mindst hvert 10. barn er tosproget, gør en indsats for at sikre, at børnene leger på tværs af etniske grupper. Hele 15 pct. har ingen særlig indsats.

Samtidigt er der marginalt flere voksne omkring børn i institutioner med mange tosprogede. I daginstitutioner med færre end 10 procent tosprogede børn, er der i gennemsnit 7,4 barn pr. medarbejder. I daginstitutioner hvor 25-50 procent af børnene er tosprogede, er samme tal 7,5.

Der er i gennemsnit 13 børn i en vuggestuegruppe og 20,9 børn i en børnehavegruppe. Børnene deles de fleste steder ikke op i mindre grupper om eftermiddagen, og 8 ud af 10 medarbejdere svarer, at de ikke har ansvaret for en bestemt gruppe på legepladsen. 90 pct. af alle børnehavebørn er på legepladsen om eftermiddagen.

Vi har i Danmark et stort ønske om, at børn af anden etnisk oprindelse end dansk og børn i udsatte positioner bliver indskrevet i dagtilbud, så de kan begå sig socialt og klare sig fagligt, når de kommer i skole. Men det er ikke nok at indskrive tosprogede og udsatte børn i dagtilbud. Vi skal også kunne garantere, at børnenes tid i dagtilbud sikrer den sproglige og sociale udvikling vi ønsker, og at forældrene er inddraget i det arbejde.

Dagtilbudsloven dikterer, at legen igennem hele dagen skal være grundlæggende i det læringsmiljø i dagtilbud, hvor personalet har ansvaret for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Og det læringsmiljø får børnene åbenlyst ikke i alle vores daginstitutioner. Slet ikke de børn, der har allermest brug for det. Det skal vi gøre bedre.

Kim Henriksen

Sektorformand, Pædagogisk Sektor

Hovedresultater

Den årlige undersøgelse "Daginstitutionernes Hverdag 2020" belyser vilkårene i de danske daginstitutioner. Denne delrapport omhandler dagens løb i daginstitutionerne, forældresamarbejde, den styrkede pædagogiske læreplan og kvalitetssikring. En tidligere delrapport har sat fokus på antal børn pr. voksen og den daglige omsorg.

Nogle hovedresultater er:

- I de private institutioner er der en langt lavere andel af familier, hvor forældrene er ufaglærte, skilsmissefamilier, tosprogede og på overførselsindkomst, end i de kommunale og selvejende institutioner.
- Kun 44 pct. af de daginstitutioner, der har mere end 10 pct. tosprogede børn, gør en indsats for at børnene leger på tværs af etniske grupper.
- Daginstitutioner med mange tosprogede forældre eller forældre uden uddannelse eller arbejde, har ikke *væsentligt* bedre bemanning end andre daginstitutioner.
- De enkelte daginstitutioner rummer i dag i gennemsnit 73 børn. Tallet har været stadigt stigende i en årrække. I 2004 var gennemsnittet 48 børn.
- Lederne har i gennemsnit 6,5 ugentlige skemalagte timer i børnegrupperne. 51 pct. af lederne træder desuden til, hvis der er behov for det.
- Stuedarbejderne har fået fem spørgsmål om oplevelser af ikke at have tid nok til forældresamarbejde fx om de må "skære forældrene af" eller ikke får taget problemer med barnet op. 33 pct. af stuedarbejderne har mindst én af de fem oplevelser vedr. dagligt eller flere gange om ugen. Oplevelsen hænger bl.a. sammen med, om medarbejderen har haft alenearbejde.
- Især kontakten til familier med udsatte børn glipper.

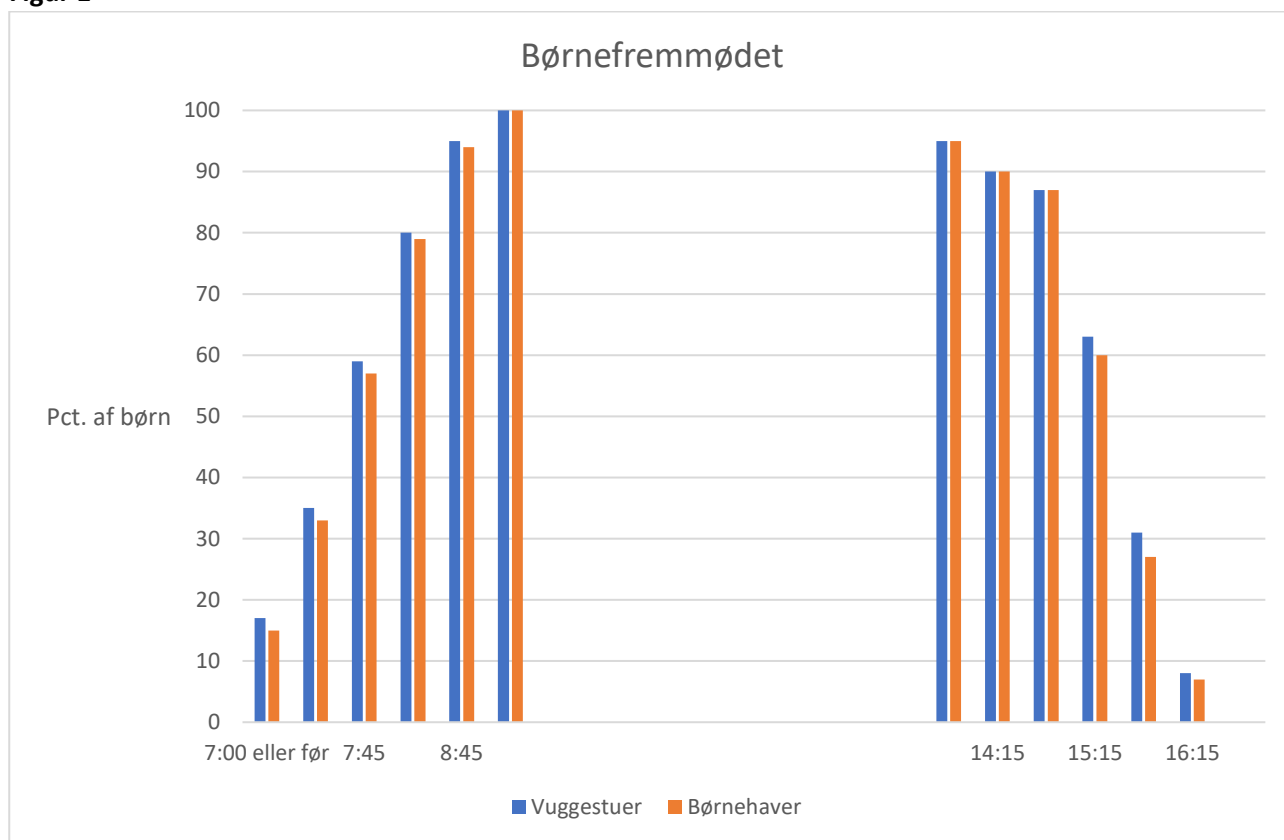
Rapporten bygger på et repræsentativt udsnit af daginstitutioner. Ledere og medarbejdere i 2.831 danske daginstitutioner har fået en invitation til at deltage i undersøgelsen. Svarprocenten er 31 pct. for lederne (879 besvarelser) og 25 pct. for medarbejderne (719 besvarelser). Der er kommet besvarelser fra daginstitutioner i alle 98 kommuner.

1. Dagens gang

1.1. Børnefremmødet – hvornår bliver børnene afleveret og hentet?

Stuemedarbejderne er blevet spurgt om, hvornår børn fra deres stue/gruppe typisk ankommer om morgenen, og hvornår de hentes. Figur 1 viser fremmødemønstret for henholdsvis vuggebørn og børnehavebørn.¹

Figur 1

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=352

¹ Der er ikke spurgt om afhentning før kl. 14, men en lille del af børnene hentes før dette tidspunkt. En del stuemedarbejdere har ikke besvaret dette spørgsmål.

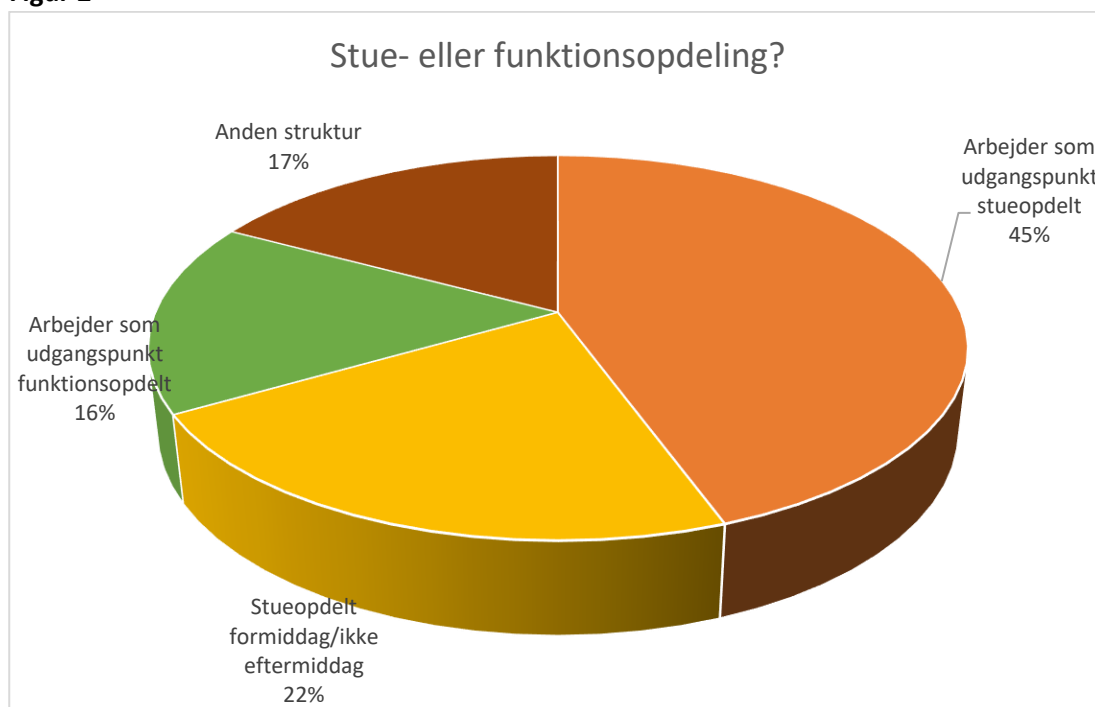
Det ses, at der ikke er den store forskel på vuggestue- og børnehavebørn. Ser man på perioden 7-17, er det enkelte barn i gennemsnit i institutionen svarende til lige godt 70 pct. af åbningstiden, hvilket giver en opholdstid på en almindelig uge på lige godt 7 timer i gennemsnit per dag.

1.2. Stueopdeling og funktionsopdeling i daginstitutionerne

Traditionelt har daginstitutionerne været opdelt i stuer således, at en børnegruppe som udgangspunkt hører hjemme på en bestemt stue, hvor hovedparten af aktiviteterne har deres udspring. Men i dag ser man mange steder, at hverdagen har en anden mere funktionsopdelt struktur, hvor børnene er fordelt på forskellige aktiviteter.

Lederne er således blevet spurgt, om institutionen hovedsagelig arbejder stueopdelt eller funktionsopdelt. Besvareelserne fremgår af figur 2.

Figur 2

Kilde. Spørgeskema fra leder. n=784

Det ses, at under halvdelen af institutionerne (45 pct.) som udgangspunkt arbejder stueopdelt. 22 pct. gør det om formiddagen, men ikke om eftermiddagen. 16 pct. har egentlig funktionsopdeling. Resten har en anden struktur.

De ledere, der har en anden struktur, har kort beskrevet, hvordan denne struktur er. Nogle af de hyppige svar er:

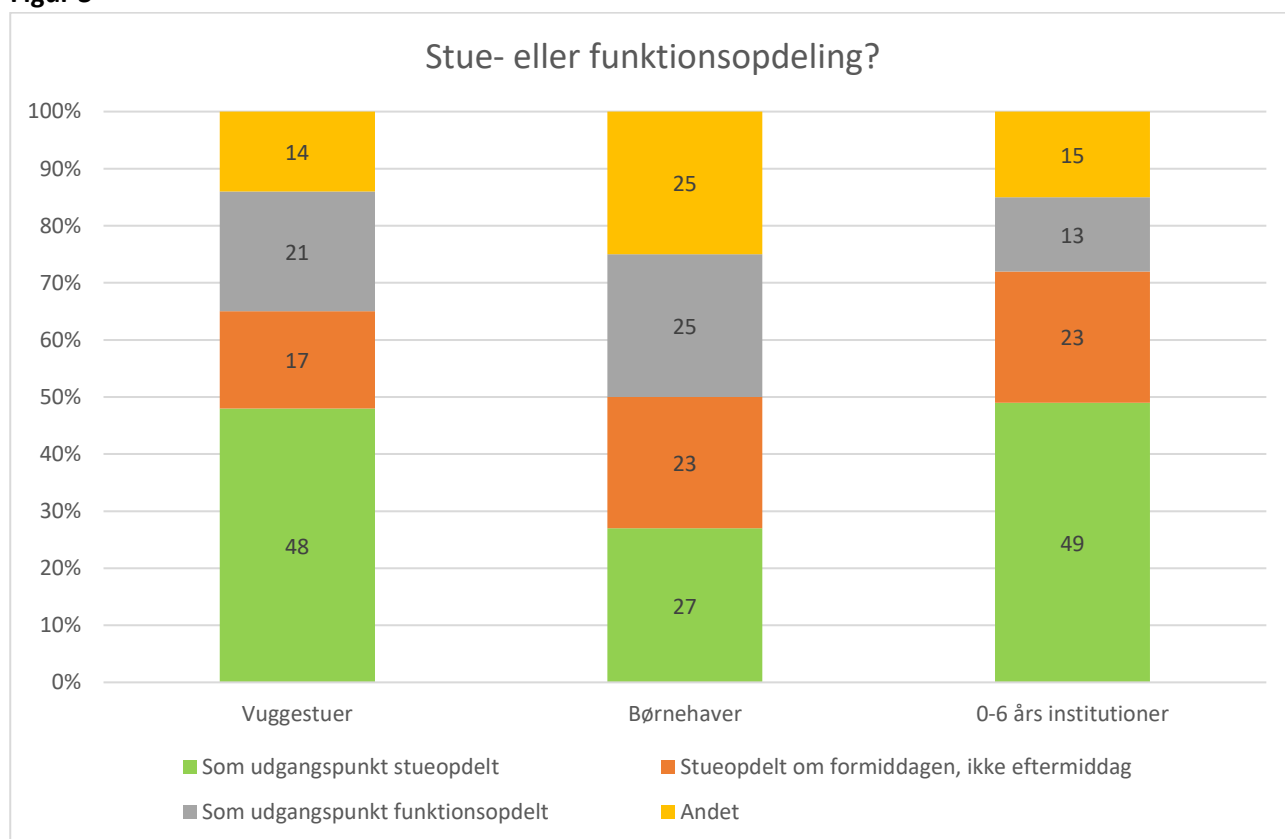
- Institutionen arbejder stueopdelt nogle dage, men funktionsopdelt andre dage

- Institutionen har en børnehavedel, der arbejder funktionsopdelt, og en vuggestuedel, der arbejder stueopdelt
- Institutionen arbejder meget i aldersgrupper på tværs af stuer
- Institutionen samler børnene på stuer fx om morgenen eller til frokost, men ikke resten af dagen
- Det er en lille institution uden stueopdeling

Valget af struktur hænger i nogen grad sammen med institutionens størrelse. Institutioner, der som udgangspunkt arbejder stueopdelt, har således i gennemsnit 82 børn (109 børneenheder, hvis vuggestuebørn tæller dobbelt). Institutioner, der kun arbejder stueopdelt om formiddagen, har i gennemsnit 66 børn (84 børneenheder). Institutioner, der arbejder funktionsopdelt, har i gennemsnit 63 børn (78 børneenheder).

Man ser desuden, at det navnlig er i børnehaverne, at man vælger en anden struktur end stueopdeling. Dette fremgår af figur 3.

Figur 3

Kilde: Lederskemaet. n=781

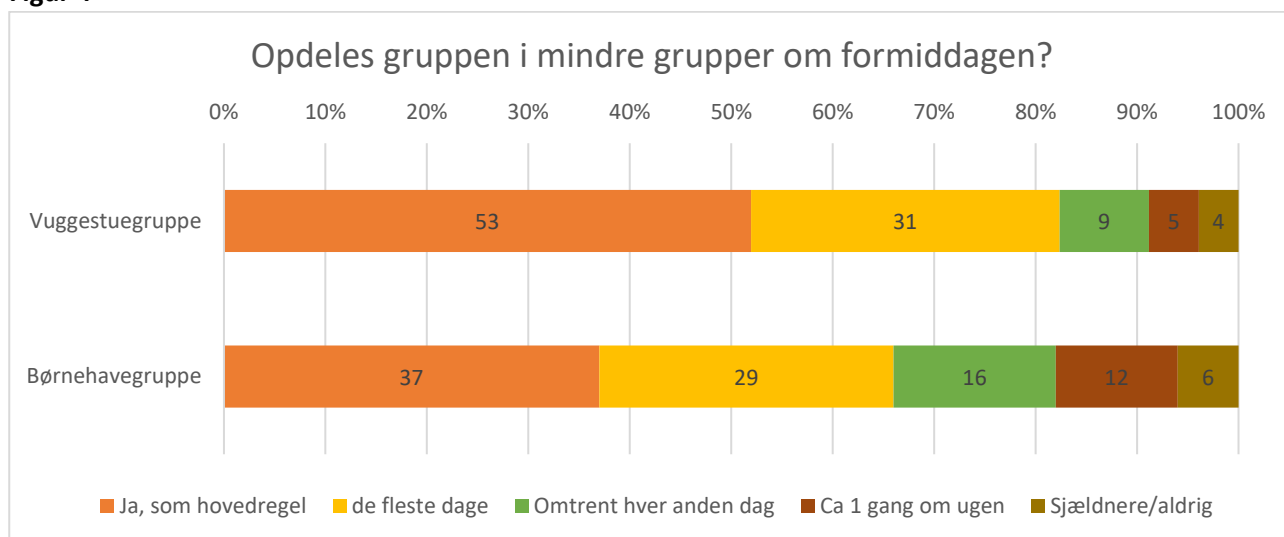
Også medarbejderne er blevet spurgt, om den børnegruppe, de arbejder med, har sin egen stue. 85 pct. svarer ja, mens 15 pct. svarer nej.

1.3. Dagens gang på stuerne

De fleste dage opdeles børnegruppen i mindre grupper om formiddagen, jf. figur 4.

Figur 4

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=519

Det ses, at børnehavebørnene ikke opdeles så meget i mindre grupper som vuggestuebørnene. Det er nærliggende at antage, at dette bl.a. hænger sammen med, at aktiviteterne for børnehavebørnene i mange tilfælde ikke er bygget op om faste grupper, men fx på aktiviteter, jf. afsnit 1.2.

Hvorvidt der sker en opdeling, hænger bl.a. sammen med børnegruppens størrelse, jf. tabel 1.

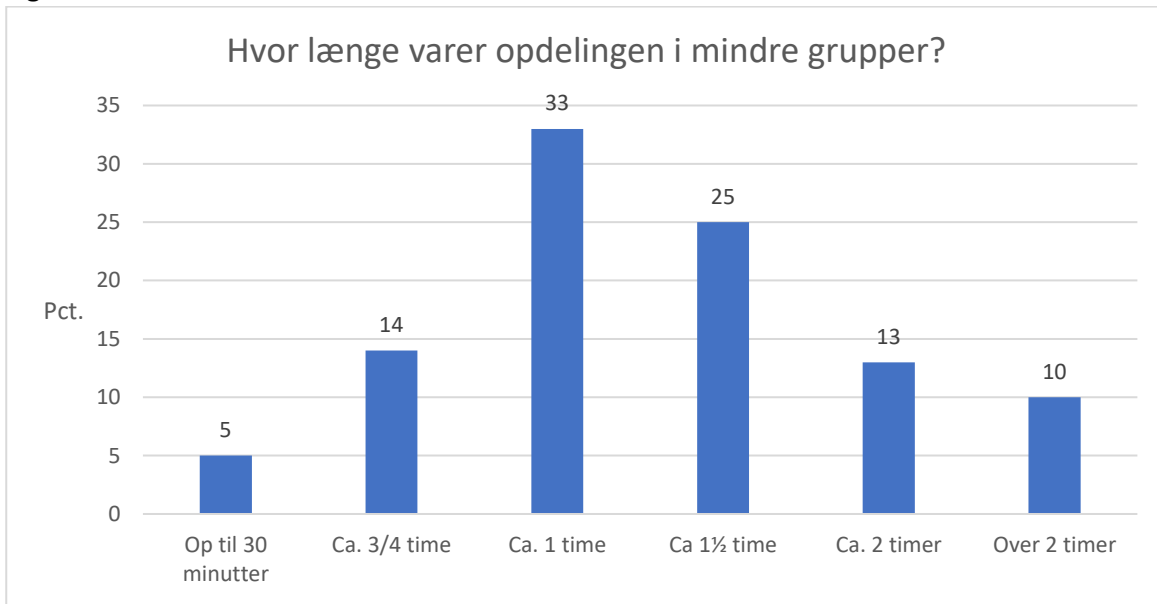
Tabel 1. Gennemsnitligt antal børn i børnegrupper med forskellig praksis med hensyn til opdeling

	Opdeler de voksne børnene i mindre grupper om formiddagen?					I alt
	Ja, som hovedregel	De fleste dage	Omtrent hver anden dag	Ca. 1 gang om ugen	Sjældnere/aldrig	
Gennemsnitlig gruppestørrelse i vuggestuegruppe	13,8	12,4	12,1	11,3	10,5	13
Gennemsnitlig gruppestørrelse i børnehavegruppe	21,4	21,3	20,3	20,8	18,4	20,9

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=519

Opdelingen i mindre grupper varer typisk 1-1½ time, jf. figur 5.

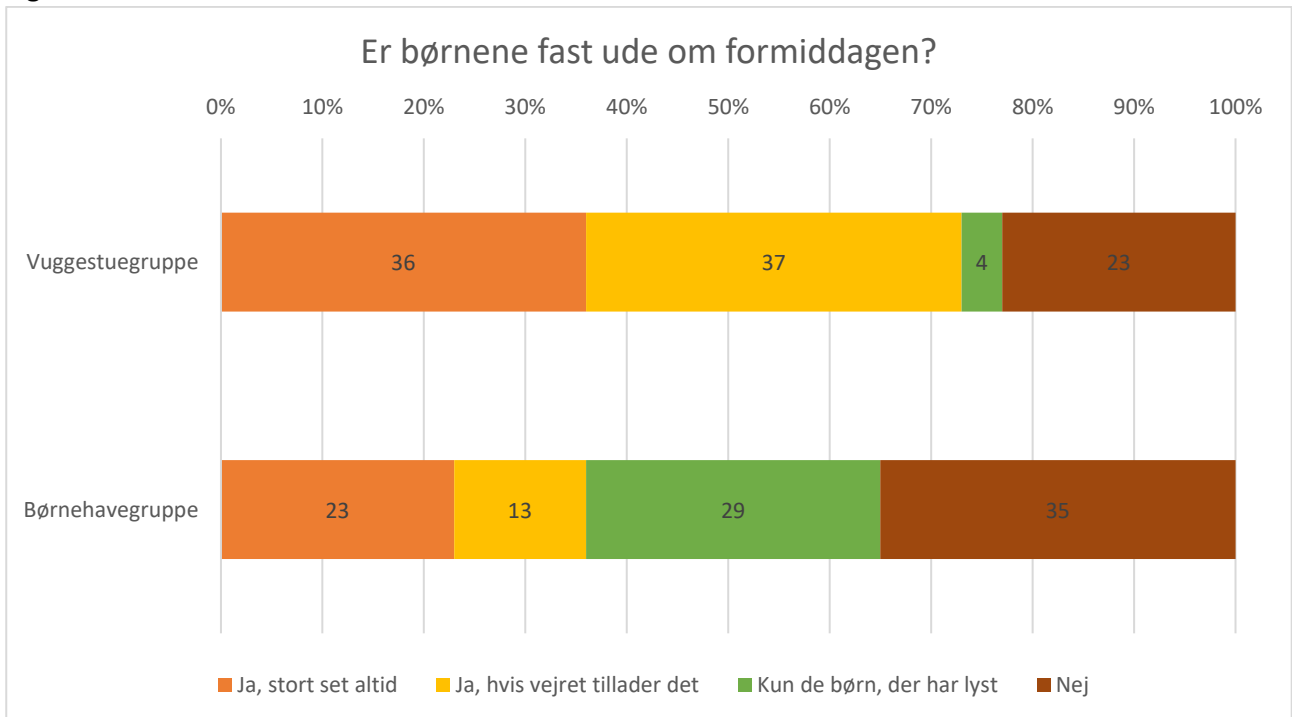
Figur 5

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=551

Figur 6 viser, hvad stuemedarbejderne svarer på spørgsmålet, om børnene er fast ude om formiddagen.

Figur 6

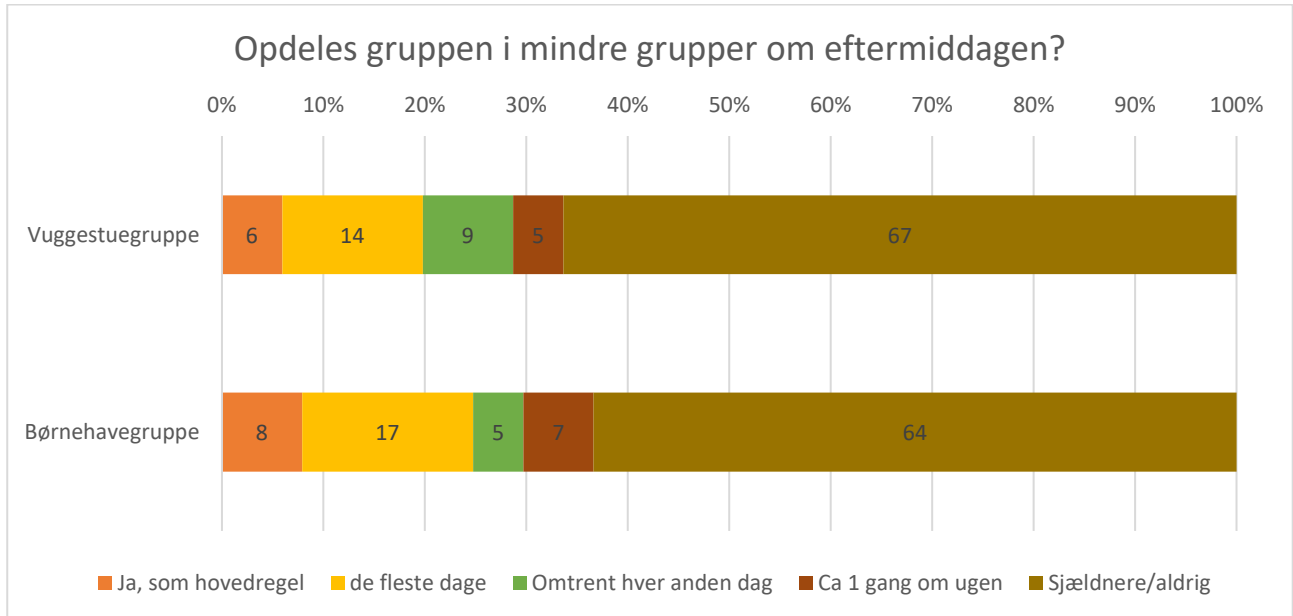

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=516

Det ses, at børnehavebørnene naturligvis oftere end vuggestuebørnene selv bestemmer, om de vil på legepladsen.

Som det fremgår af figur 7, er det de færreste steder, man opdeler børnegruppen i mindre grupper om eftermiddagen.

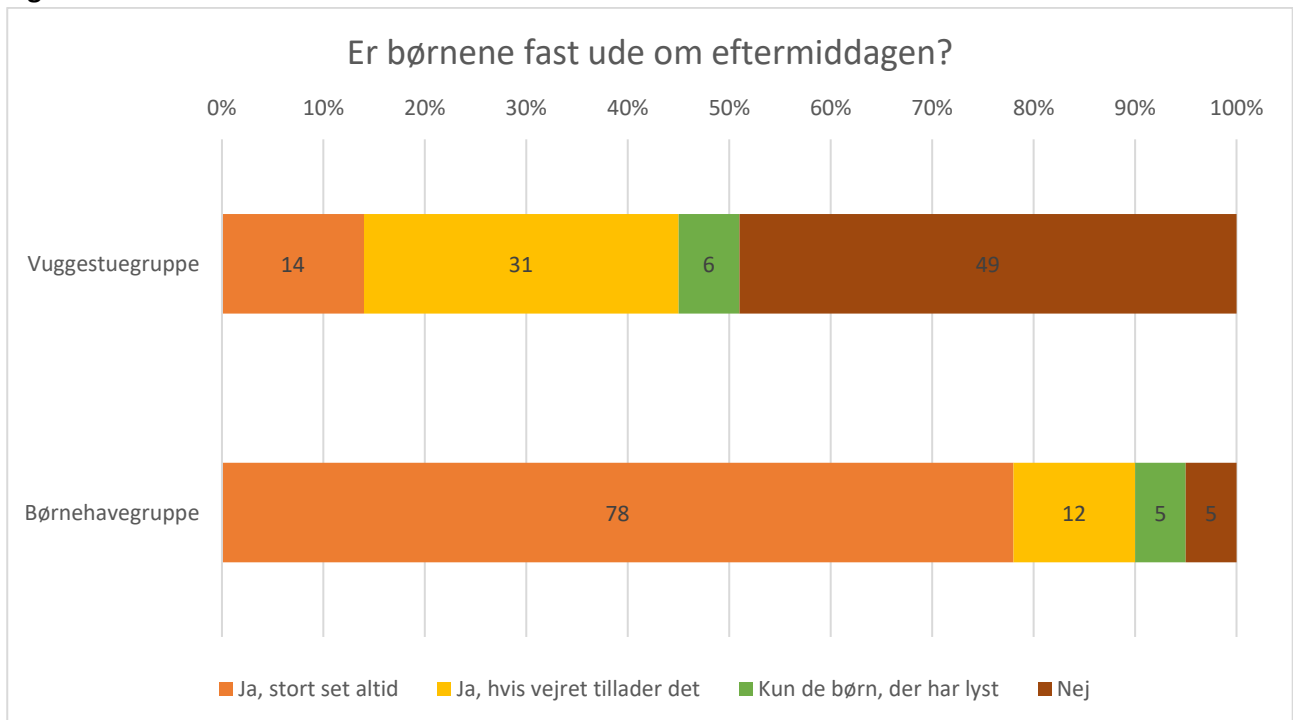
Figur 7

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=518

Figur 8 viser, hvorvidt børnene er fast ude om eftermiddagen.

Figur 8

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=519

Det ses, at næsten alle børnehavebørn (90 pct.) er ude på legepladsen om eftermiddagen, i hvert fald hvis vejret tillader det. Derimod er det kun knap halvdelen af vuggestuebørnene, der er på legepladsen om eftermiddagen. En forklaring herpå kan være, at mange vuggestuebørn sover til middag.

Mange steder er eftermiddagen præget af en sparsom bemanding. En medarbejder i en vuggestue har denne kommentar:

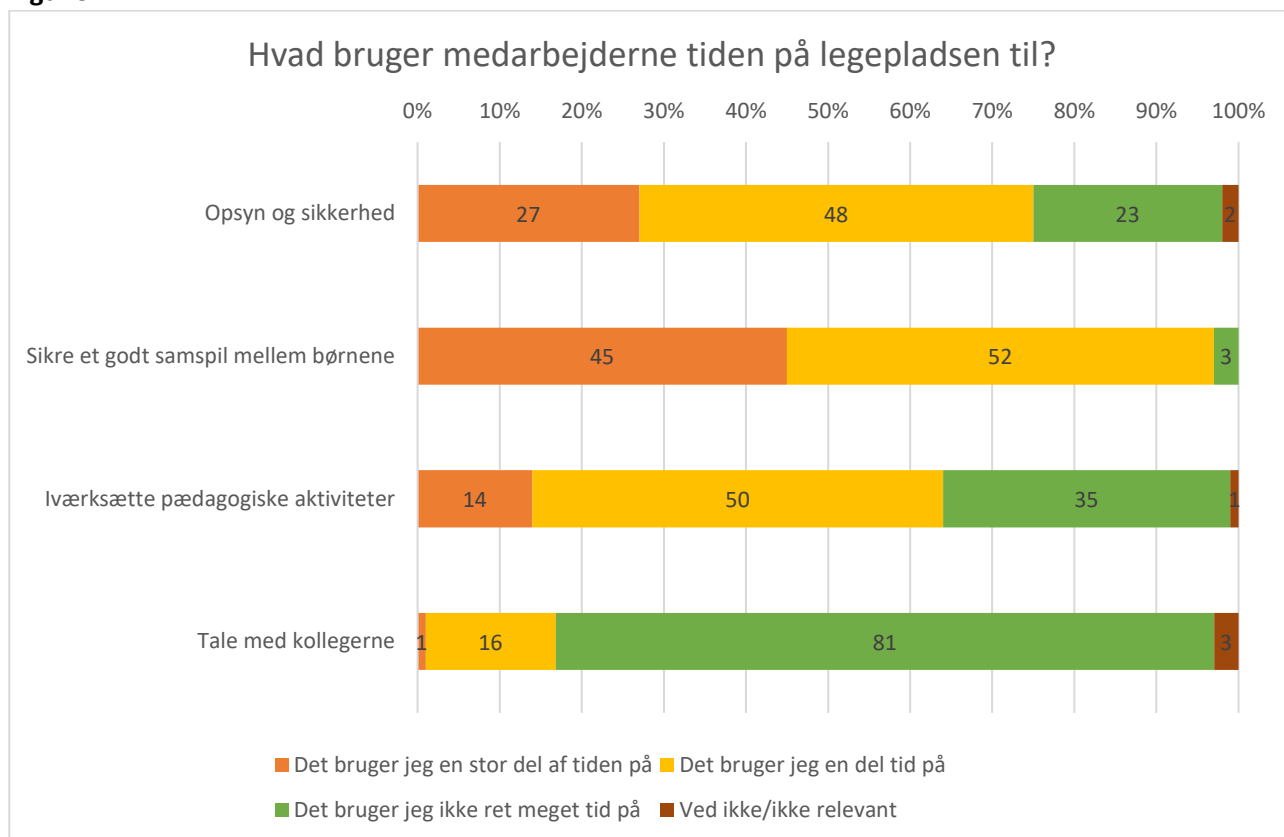
”Jeg er glad for mit job som pædagog, men ville klart kunne omfavne alle børn noget mere og bedre, samt udvikle og lære dem mere, hvis vi havde flere kolleger på stuen. Fra kl. 12 er vi hver dag kun 2 til 12 børn, og så løber vi stærkt for at favne alle, få dem op fra lur, skiftet, spise, lege, forældre snak osv...”

1.4. Når medarbejderen er på legepladsen

Livet på legepladsen fylder som det ses meget, navnlig for de større børn. Derfor belyser også, hvordan medarbejderne bruger deres tid, når de er ude med børnene.

Figur 9 viser, hvad der fylder mest i hverdagen.

Figur 9

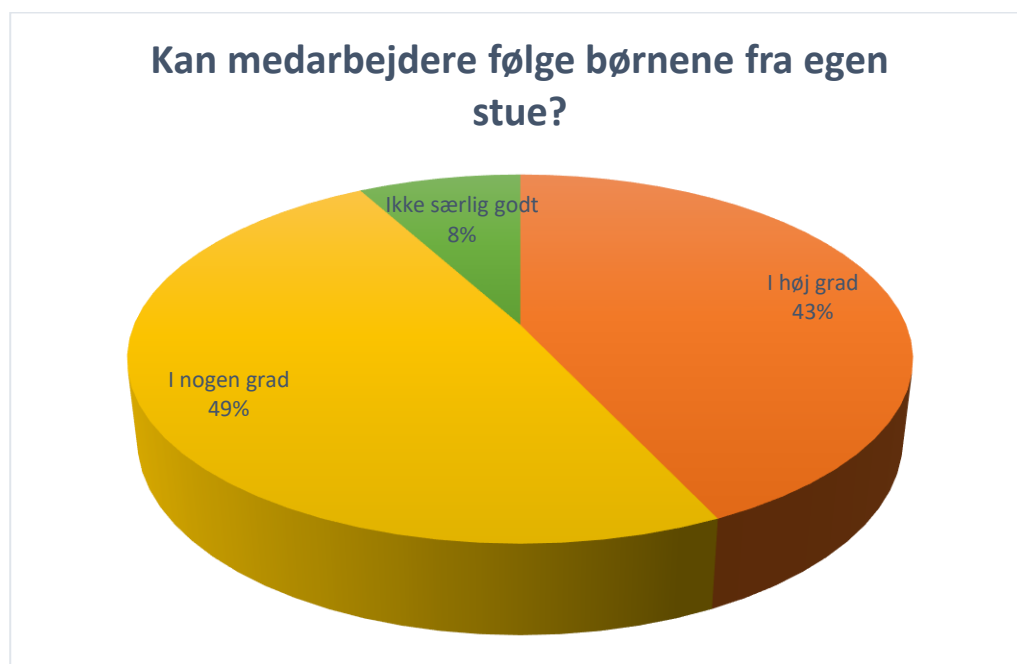
Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=582

Det ses, at medarbejderne bruger mest tid på at sikre, at børnene kommer godt ud af det med hinanden. Iværksættelse af pædagogiske aktiviteter, opsyn og sikkerhed fylder også, men ikke helt så meget.

78 pct. af medarbejderne oplyser, at de *ikke* har ansvar for en bestemt gruppe børn, når de er på legepladsen. Kun 14 pct. svarer, at de bruger en stor del af tiden på legepladsen på at iværksætte pædagogiske aktiviteter.

Figur 10 viser, hvad medarbejderen svarer på spørgsmålet, om de kan følge, hvordan det går med børnene fra hans/hendes egen stue, når de er på legepladsen.

Figur 10

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=555

Det ses, at mange medarbejdere oplever, at de kun "i nogen grad" kan følge, hvordan det går børnene fra deres stue, når de er ude på legepladsen.

2. Rammer og bemanning

2.1. Institutionerne

Tabel 2 viser, hvordan institutionerne i undersøgelsen fordeler sig, i forhold til ejerforhold.

Tabel 2. Daginstitutioner fordelt på ejerforhold. Januar 2019

Ejerform	Pct. af indskrevne børn	Pct. af institutioner
Kommunal	73	65
Selvejende	15	16
Privat/pulje	12	19
I alt	100	100

Kilde: Spørgeskema til lederne. Kun i 0-6 års institutioner. n=820.

Til sammenligning har Danmarks Statistik følgende fordeling pr. 2018 af institutioner på enhedsniveau: 72 pct. er kommunale, 13 pct. er selvejende og 14 pct. er private.²

Tabel 3 viser, hvordan institutionerne i undersøgelsen fordeler sig på institutionstype.

Tabel 3. Daginstitutioner fordelt på institutionstype. Januar 2020

Institutionstype	Pct. af indskrevne 0-6-årige	Pct. af institutioner
Vuggestuer	4	7
Børnehaver	15	21
0-6 års institutioner	76	65
Institutioner, der også har skolebørn	5	7
I alt	100	100

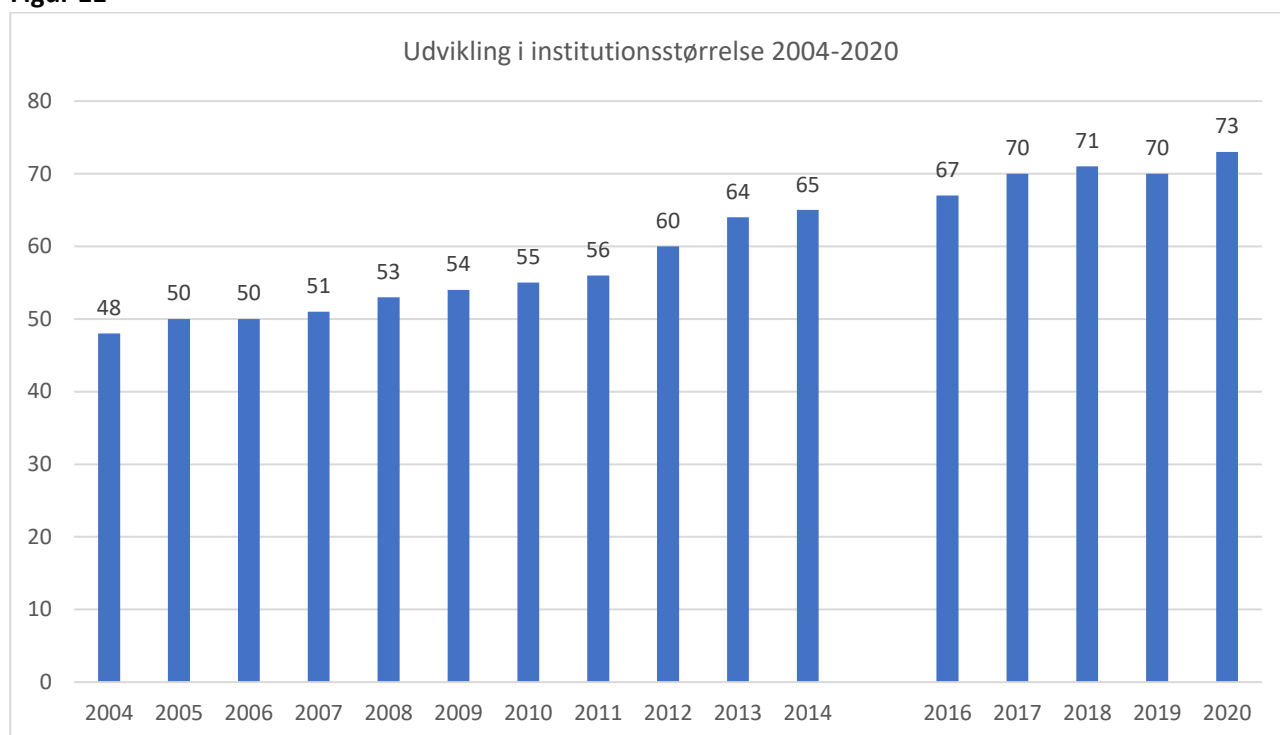
Kilde: Spørgeskema til lederne. n=841.

Det ses, at langt de fleste 0-6-årige børn i dag kommer i daginstitutioner, der omfatter både vuggestue- og børnehavebørn.

Som det fremgår af figur 11, har der i en årrække været en tendens til, at daginstitutionerne blev større.

² Danmarks Statistik har dog ikke puljeordninger med. DST har desuden ikke tal for indskrevne fordelt på ejerform.

Figur 11

Kilde: Årene 2004-2014; Danmarks Statistik. 2016-2020: Daginstitutionernes Hverdag.

Tabel 4 viser det gennemsnitlige antal indskrevne børn pr. institution i forskellige ejerformer 2018-2020. Det ses, at især de kommunale institutioner fortsat bliver større.

Tabel 4. Gennemsnitligt antal indskrevne børn i daginstitutioner for 0-6-årige børn med forskellig ejerform

Ejerform	Gennemsnitligt antal børn 2018	Gennemsnitligt antal børn 2019	Gennemsnitligt antal børn 2020
Kommunale	77	76	84
Selvejende	68	67	67
Privat/pulje	42	44	45
I alt	71	70	73

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=820

46 pct. af institutionerne svarende til 51 pct. af de 0-6-årige børn er en del af en område- eller klyngeinstitution. Blandt de kommunale institutioner er det 66 pct. af institutionerne med 66 pct. af børnene, der er med i en område/klyngeinstitution.

89 pct. af klyngelederne er udelukkende klyngeledere. De øvrige har udover at være klynge- eller områdeleder også ansvaret for egen institution. I gennemsnit har klynge eller områdelederne 6,5 børnehuse under sig.

2.2. Opgaver og profil

33 pct. af institutionerne oplyser, at de har fået tillagt særlige opgaver af kommunen.

- 9 pct. har én eller flere handicapgrupper eller lignende
- 9 pct. har særlige opgaver i forhold til børn af flygtninge/asylansøgere
- 19 pct. har særlige opgaver i forhold til udsatte familier
- 5 pct. varetager gæstepleje for dagplejebørn
- 2 pct. varetager tilsynet med dagplejen
- 1 pct. (5 institutioner ud af 833, der har svaret) har aftenåbent efter kl. 18.
- 7 pct. nævner andre særlige opgaver

29 pct. af institutionerne oplyser, at de har en særlig pædagogisk profil.

- 10 pct. er idræts-/bevægelsesinstitution
- 17 pct. er natur-/skovinstitution
- 4 pct. er musikinstitutioner
- 2 pct. arbejder på et religiøst grundlag
- 3 institutioner ud af 720 oplyser, at de er tilknyttet det tyske mindretal
- 19 pct. nævner andre særlige pædagogiske karakteristika. Her finder man fx Steiner-institutioner og institutioner, der arbejder efter Marte Meo-principper.

Tabel 5 viser, hvordan spørgsmålet om særlige opgaver/særlig profil fordeler sig, hvis man ser på institutionernes ejerforhold.

Tabel 5. Særlige opgaver/særlig profil fordelt på ejerforhold

Ejerforhold	Pct. der har fået tillagt særlige opgaver	Pct. der har en "særlig profil"
Kommunal	40	25
Selvejende	31	30
Privat	10	45
I alt	33	29

Kilde: Spørgeskema til leder. n=876

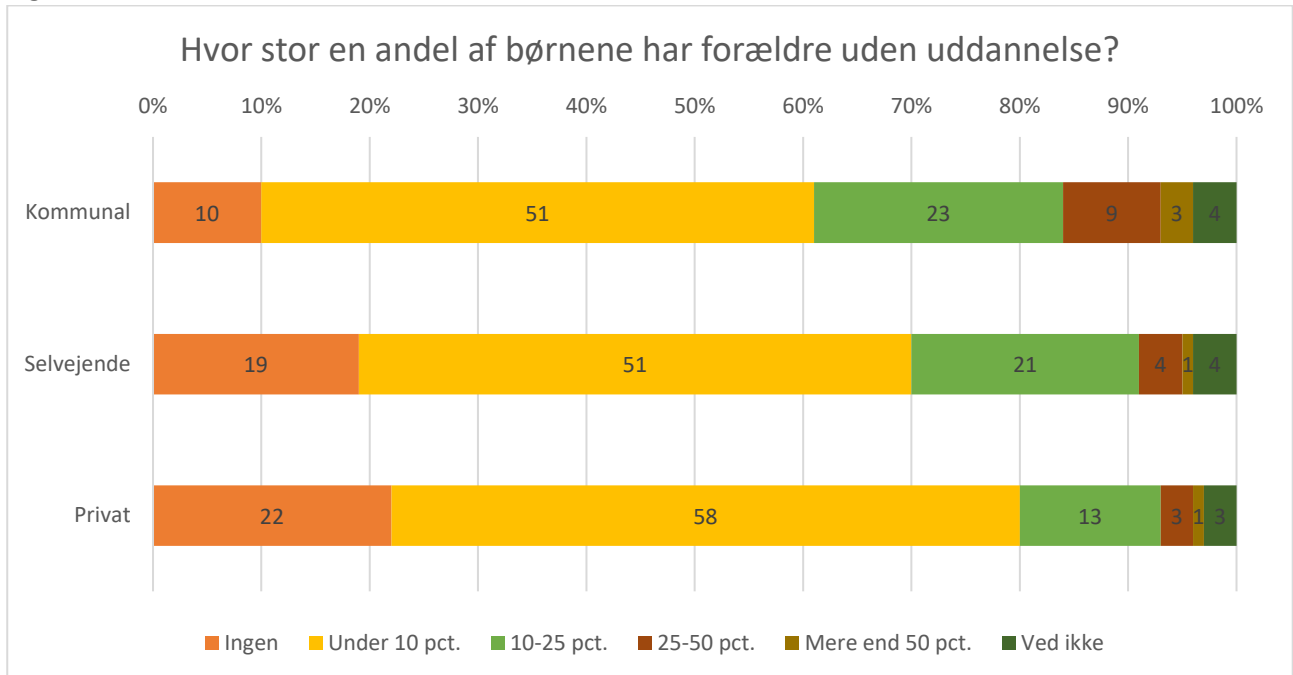
Det ses, at det i højere grad er kommunale institutioner der udfører særlige opgaver. De private daginstitutionerne har oftere en egen pædagogisk "profil".

2.3. Familierne

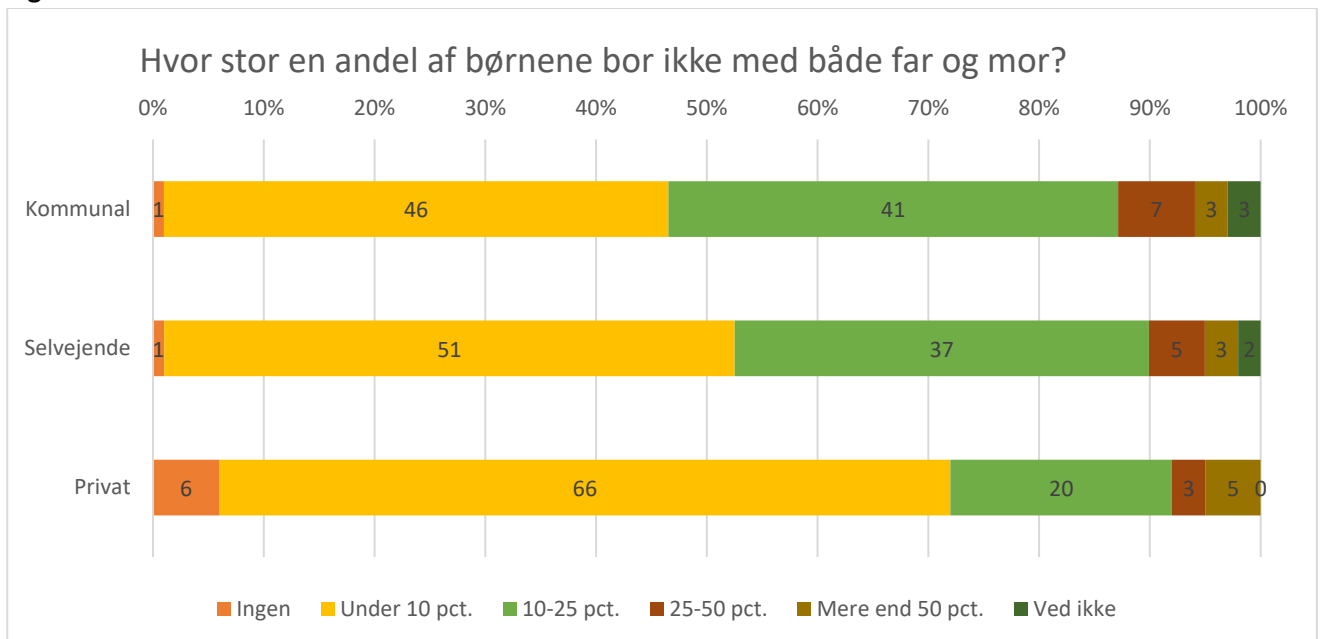
Lederne er blevet bedt om at anslå, hvordan den uddannelsesmæssige, sociale og etniske sammensætning er blandt familierne. Svarene fremgår af figur 12-15.

Figur 12

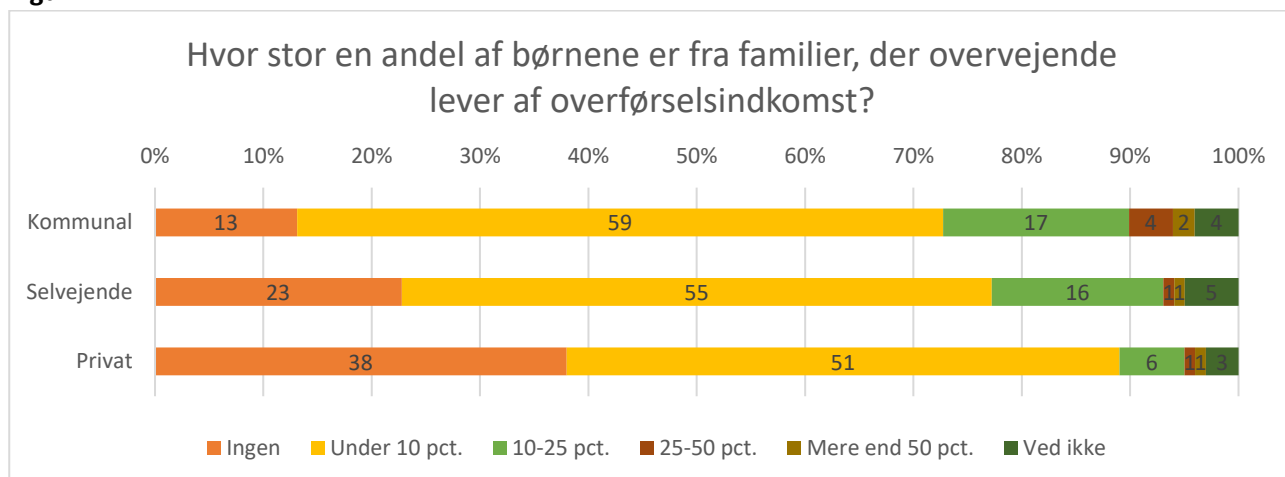
Kilde: Spørgeskema til lederne. n=820

Figur 13

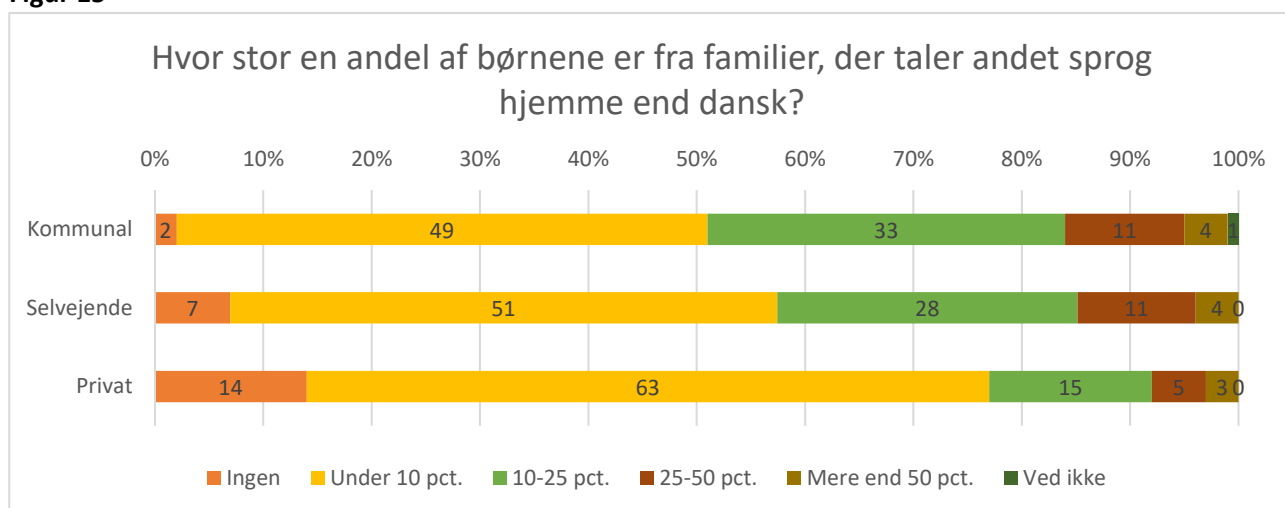
Kilde: Spørgeskema til lederne. n=819

Figur 14

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=814

Figur 15

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=817

Det ses, at familier i de private institutioner har en langt lavere andel af familier uden uddannelse, familier, der lever af overførselsindkomst, skilsmissefamilier og tosprogede familier, end man finder i kommunale og selvejende institutioner.

3. Bemanding

3.1. Den faste bemanding

Tabel 6 viser den gennemsnitlige faste bemanding for daginstitutionerne, hvor daginstitutioner med fritidshjemsgrupper dog ikke indgår.

Tabel 6. Daginstitutionernes gennemsnitsbemanding opgjort i ugentlige personaletimer – fordelt på personalegrupper – kun pædagogisk personale

Medarbejdertype	Timer pr. daginstitution	Pct. af timetal
Daginstitutionsledelse ³	37	8,4
Pædagoger	237,6	53,9
Pædagogiske assistenter	27,2	6,2
Pædagogmedhjælpere	110,3	25
Støttepædagoger til enkeltbørn	5,9	1,3
Pædagogstuderende	15,6	3,5
Pædagogisk assistent-elever	7,1	1,6
I alt	440,7	100

Kilde: Spørgeskema til lederne. Pædagogstuderende og pædagogisk assistent-elever indgår i denne tabel med 30 timer om ugen. n=646.

Pædagoger udgør 64 pct. af den samlede *faste* personalestab, der har med børn at gøre, mens pædagogmedhjælperne udgør 25 pct. og pædagogiske assistenter 6 pct.⁴

Bureau 2000 har beregnet, hvor mange børneenheder, der er pr. voksen. Vuggestuebørn tæller i denne sammenhæng som to børneenheder. Når denne beregningsmetode er valgt, er det fordi langt de fleste institutioner rummer både vuggestue- og børnehavebørn. Beregningerne viser, at der i gennemsnit er 7,4 børneenheder pr. voksen.

Til sammenligning når Danmarks Statistik for 2018 frem til et gennemsnit på 6,2 børneenheder pr. voksen.⁵ Tallet kan dog ikke umiddelbart sammenlignes med Bureau 2000s tal, idet der er følgende forskelle:

- Bureau 2000 ser kun på den faste bemanding. Danmarks Statistik indregner timelønnede og vikarer ved sygdom i bemandingen.
- Bureau 2000 medregner ikke støttepædagoger til enkeltbørn. Det gør Danmarks Statistik. Bureau 2000 lader studerende og elever indgå med 30 timer om ugen. Danmarks Statistik regner med lidt færre arbejdstimer for denne gruppe.

³ Der er lidt usikkerhed omkring ledernes angivelse af timetal, idet nogle øjensynlig har fratrukket den tid, de arbejder i børnegrupperne. Da der er få deltidsansatte ledere, er tallet sat til 37.

⁴ I en del opgørelser når man frem til en lavere pædagogandel. Det skyldes forskelle i metoder. Der er især forskel på, om man medregner eller ikke medregner lederne, og om man medregner vikarer mv. i opgørelsen. De timelønnede vikarer er typisk ikke-uddannede. Tabellen ovenfor viser kun den *faste* bemanding.

⁵ 6,2 børn pr. voksen for 3-5-årige og 3,1 børn pr. voksen for 0-2-årige. De 3,1 svarer imidlertid til 6,2 børneenheder.

- Bureau 2000s tal er et øjebliksbillede af situationen pr. januar 2020. Danmarks Statistik beregner et årgennemsnit for 2018. Der kan godt være lidt færre børn i institutionerne fx om efteråret, efter at en del børnehavebørn er begyndt i skole.

22 pct. af institutionerne oplyser, at institutionen eller områdeinstitutionen har fået ekstra timer på grund af den sociale eller etniske børnesammensætning.⁶ Efter alt at dømme er det dog ofte kun få timer. Dette fremgår af tabel 7.

Tabel 7. Børn pr. voksen i institutioner sat i forhold til andel familier på overførselsindkomst, med anden etnisk baggrund m.m.

Indikator	Ingen	Under 10 pct.	10-25 pct.	25-50 pct.	Over 50 pct.	Ved ikke	I alt
	Gennemsnitligt antal børneenheder pr. voksen						
Andel børn af forældre uden uddannelse	7,3	7,4	7,5	7,7	6,7	7,2	7,4
Andel børn, der ikke lever med far og mor	6,9	7,3	7,6	7,7	7,4	7,6	7,4
Andel børn, hvis forældre overvejende lever af overførselsindkomst	7,2	7,4	7,7	7,4	7,1	7,3	7,4
Andel børn, der taler et andet sprog hjemme end dansk	6,8	7,4	7,5	7,5	6,8	-	7,4

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=605.

Det skal bemærkes, at grupperne med mere end 50 pct. fra den ene eller den anden indikator er meget små.⁷ Med forbehold herfor tyder tabellen på, at de institutioner, der har mange børn fra socialt udsatte familier eller mange børn fra de etniske minoriteter, *ikke* generelt har en væsentligt bedre bemanning end gennemsnittet. Eksempelvis er der 45 institutioner i undersøgelsen, der har 25-50 pct. børn, der taler andet sprog hjemme end dansk. I disse institutioner er der 7,5 børneenheder pr. voksen – omtrent det samme som i en gennemsnitsinstitution.

En medarbejder har denne kommentar:

”Vi er pt. utrolig privilegerede med den normering, vi har, pga. social normering og de ekstra timer fra Socialstyrelsen. Det er timer, der gør, at vi som oftest kan levere et pædagogisk arbejde, der er tilfredsstillende og udviklende. Vores institution har hovedsagelig tosprogede børn, og det betyder blandt andet, at der er behov for ekstra ressourcer i f.eks. forældresamarbejdet, da vi i flere tilfælde har vanskeligheder ved at kommunikere med forældrene. De ekstra timer gør også, at vi i langt større grad har mulighed for at tage os tiden til at kommunikere med forældrene samt hjælpe dem med de spørgsmål, der drejer sig

⁶ Institutionerne er også blevet bedt om at oplyse, hvor mange timer, de har fået. Svarene er desværre usikre, men typisk drejer det sig om 10-30 ugentlige medarbejdertimer. Mange angiver i stedet et kronebeløb.

⁷ Kun 11 af de småbørnsinstitutioner, som indgår, har mere end 50 pct. uden uddannelse. 20 institutioner har mere end 50 pct., der ikke lever med far og mor. 6 institutioner har mere end 50 pct., der overvejende lever af overførselsindkomst. 17 institutioner har mere end 50 pct., der taler andet sprog hjemme end dansk.

om deres børn og deres generelle tilværelse i et nyt land. Vi kan i det daglige arbejde se, hvilken forskel det gør for børnene, at vi har mulighed for at arbejde i mindre grupper, og at der som oftest er personale til rådighed til at give de børn, der har behov for det, noget ekstra. Vi oplever, at vi på den måde er med til at udligne noget af den udsathed og de udfordringer, vores målgruppe har. Når disse timer fra Socialstyrelsen udløber midt på året, giver det os desværre nogle helt andre arbejdsvilkår, og vi frygter hvilken negativ betydning, det vil få for både børn, forældre og personale.”

Når der er færre børn pr. voksen i de institutioner, hvor man *ingen* børn har fra familier med de forskellige indikatorer, hænger det formentlig sammen med, at disse institutioner ofte er privatinstitutioner. Og privatinstitutionerne har lidt færre børn pr. voksen end institutioner med andre ejerformer, nemlig i gennemsnit 6,9 børneenheder pr. voksen. Både de kommunale og de selvejende institutioner har i gennemsnit 7,5 børneenheder pr. voksen.

- 1 pct. har således ekstra timer pga. aften/natåbent.
- 1 pct. har ekstra timer pga. opgaver i forhold til dagplejen.
- 4 pct. har ekstra timer pga. handicapgrupper eller lignende.
- 8 pct. har ekstra timer til sprogstimulering.
- 1 pct. har ekstra timer i forbindelse med modtagelse af flygtninge/asylsøgere.
- 4 pct. har ekstra timer pga. bygningsmæssige forhold.
- 8 pct. har ekstra timer af andre grunde.

I gennemsnit har de institutioner, der har fået tildelt ekstra opgaver af kommunen dog samme antal børneenheder pr. voksen som andre institutioner.

39 pct. af institutionerne har tilknyttet en socialrådgiver.

3.2. Ledernes arbejde i børnegrupperne

37 pct. af lederne oplyser, at de *som hovedregel* ikke arbejder i børnegrupperne. 35 pct. af disse (dvs. 13 pct. af alle ledere) oplyser dog, at de træder til, hvis der er behov for det.

46 pct. af lederne har faste skemalagte timer i børnegrupperne. De ledere, der har faste skemalagte timer, har i gennemsnit 10 skemalagte timer. Blandt de ledere, der har faste skemalagte timer, er det desuden 45 pct., der træder til, hvis der er behov for det i børnegrupperne.

Samlet er der 51 pct. af lederne, der træder til, hvis børnegrupperne har behov.

Ca. $\frac{3}{4}$ af de ledere, der træder til, hvis der er behov, gør det en gang om ugen eller hyppigere, jf. figur 16.

Figur 16

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=302 (kun ledere, der faktisk træder til en gang imellem, er omfattet af figuren)

Det er navnlig i de mindre institutioner, at lederne har faste skemalagte timer med børnene. Dette fremgår af tabel 8. Tallene i tabellen viser det gennemsnitlige ugentlige timetal inkl. de institutioner, hvor der ikke er skemalagte timer, og hvor der derfor regnes med 9 timer.

Tabel 8. Lederens ugentlige skemalagte timer med børnene i institutioner af forskellig størrelse

Antal børneenheder	Gennemsnitligt antal faste skemalagte timer	Antal institutioner, der har svaret
1-59	14,1	230
60-89	6,8	198
90 eller mere	1,3	358
I alt	6,5	786

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=786.

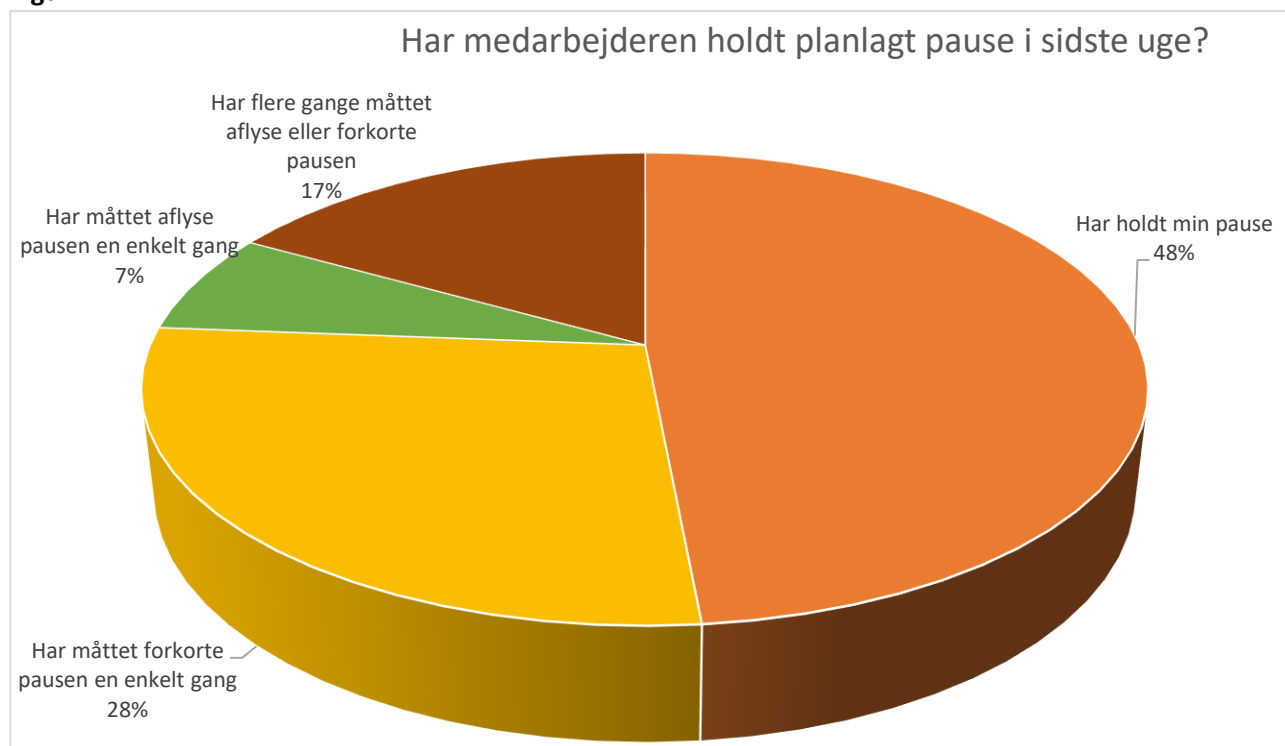
3.3. Pauser

90 pct. af lederne oplyser, at medarbejderne har en fast pause på ca. 30 minutter. Yderligere 4 pct. angiver, at den faste pause er på ca. 35 minutter. 5 pct. har kortere pause, og 1 pct. har længere pause.

Dette svarer rimelig godt til medarbejdernes svar. 93 pct. af medarbejderne oplyser, at de fast holder pause på en almindelig hverdag – typisk i 29 eller 30 minutter.

Som det fremgår af figur 17, er det dog kun ca. halvdelen, der en tilfældig uge får holdt hele den planlagte pause. Medarbejderne er blevet bedt om at se tilbage på den seneste uge og angive, om de har holdt den planlagte pause.

Figur 17

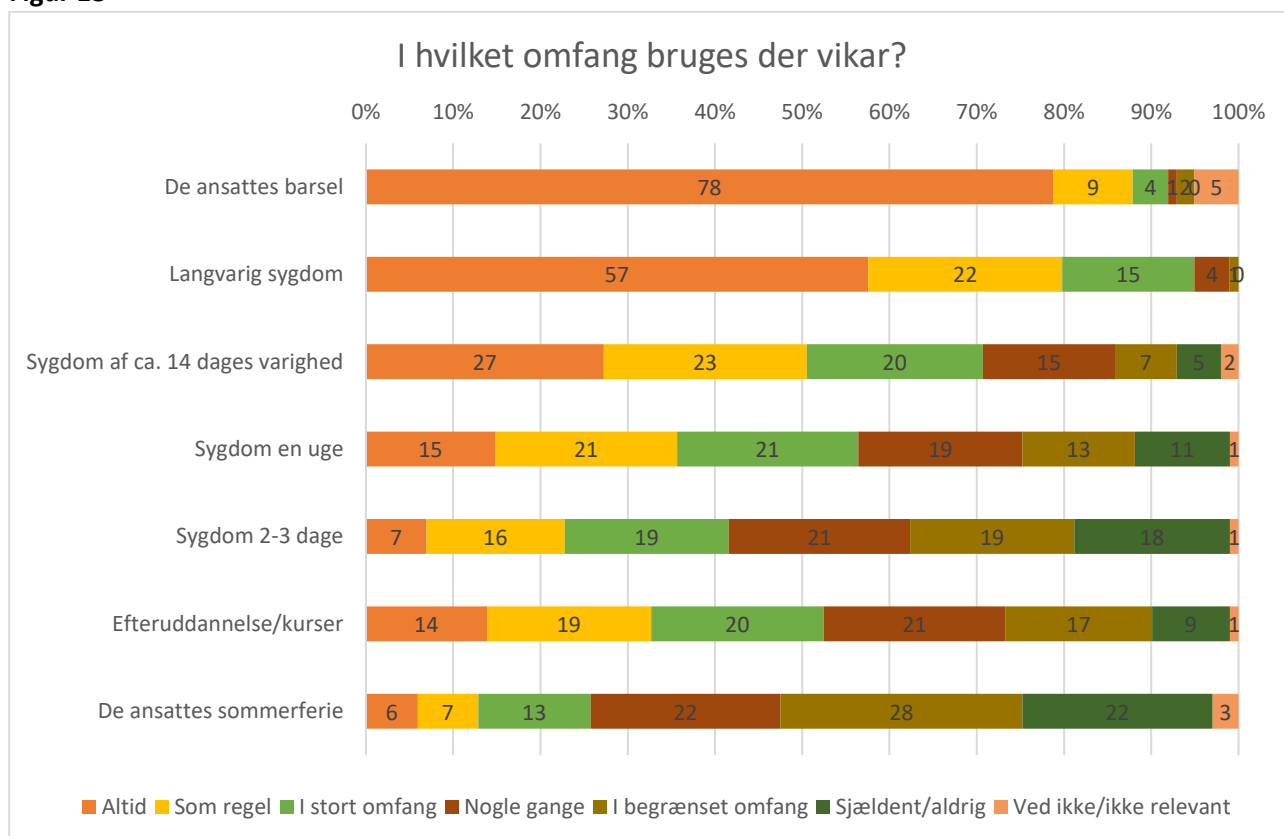

Kilde: Spørgeskema til medarbejderne. n=645.

3.4. Vikarer og sygdom

Figur 18 viser, i hvilket omfang daginstitutionerne - efter ledernes vurdering - tager vikar.

Figur 18

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=654.

Billedet af hvor hyppigt, der tages vikarer, er stort set det samme som i 2019. Det ses, at der mange steder kun i begrænset omfang tages vikar ved sygdom. Derfor kan sygdom på stuen påvirke hverdagen.

70 pct. af medarbejderne oplyser, at der har været sygdom på stuen den seneste måned. Blandt disse medarbejdere angives følgende konsekvenser af sygdomsfraværet:

- 17 pct. har måttet aflyse ture
- 47 pct. har måttet aflyse pædagogisk arbejde i mindre grupper
- 28 pct. har sendt børnene mere på legepladsen
- 2 pct. har sagt til forældrene, at de godt må hente børnene tidligt

Et par medarbejdere har kommenteret nærmere:

"Spørgsmålet handler om konsekvenser af kollegers sygefravær, men ingen af pindene handler om alenetid. Og det er jo netop den største konsekvens ved kollegers sygefravær; at man er alene med en gruppe børn, fordi der ikke er en vikar. Vi er 3 vuggestuegrupper med 12 børn i hver gruppe. Hvis en kollega er syg, og jeg er alene om eftermiddagen, kan jeg "forære" nogle af mine børn til de to andre stuer, men så bliver presset øget på de to andre stuer, og jeg er alene med måske 5, hvoraf nogle skal have en eftermiddagslur. Nogle skal

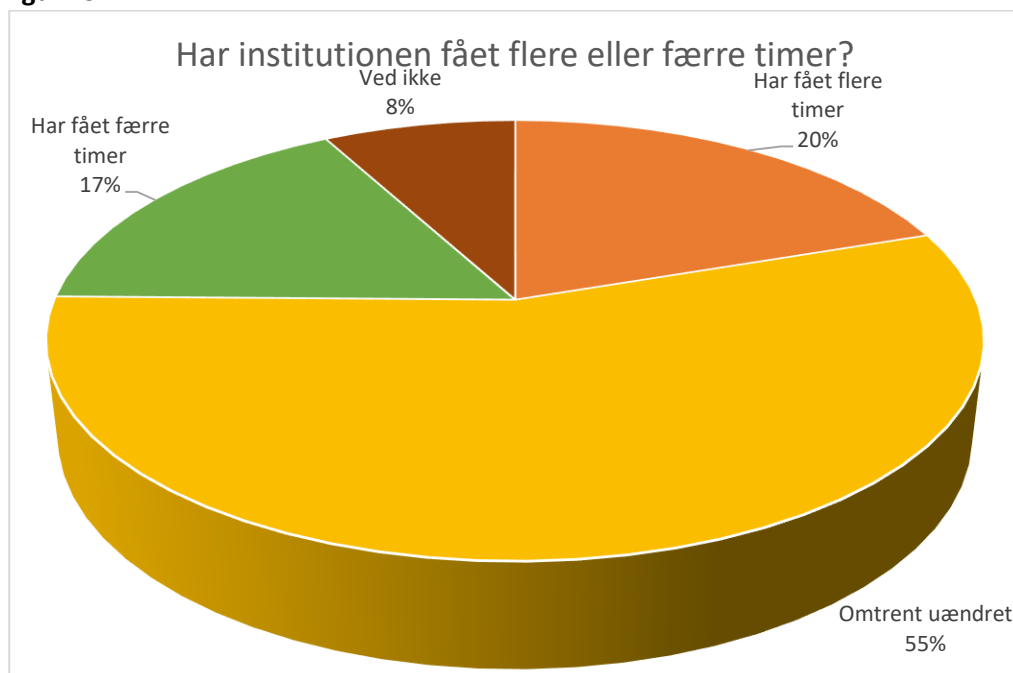
også have en ren ble, og når jeg skifter ble, er børnene alene på stuen. Hverdagen i min institution går godt meget af tiden. Men sygdom og andet fravær har det med at få det til at ramle sammen, og kaos opstår. Og så er der køkkenet!! Hver dag skal en medarbejder forlade sine to kolleger og alle børnene for at gå i køkkenet og anrette maden. Det er i det samme tidsrum som vores aktiviteter finder sted. Jeg synes, at det er under al kritik, at en kommune giver en institution 6-12 anretter-timer til dækning af både vuggestue og børnehave (vi er opdelt i 2 huse=2 køkkener), samtidig med at vi også lige skal kunne evaluere, afholde aktiviteter, afholde møder osv.”

”Vi har ikke så mange vikarer, så selv om vi er fuldtallige på stuen, skal vi ofte enten have børn fra andre stuer eller afgive personale. I januar måned var der ikke en eneste uge, hvor vi har været fuldtallige hele ugen, enten pga. sygdom, tillidsmandsmøder, sprogscreening og andre praktiske ting, der skal ordnes.”

3.5. Udviklingen i bemanningen

Daginstitutionslederne er blevet bedt om at vurdere, om der det seneste år er sket ændringer i antallet af medarbejdertimer/budget til personale, som ikke kan henføres til ændret børnetal, ændrede opgaver eller lignende. Svarene fremgår af figur 19.

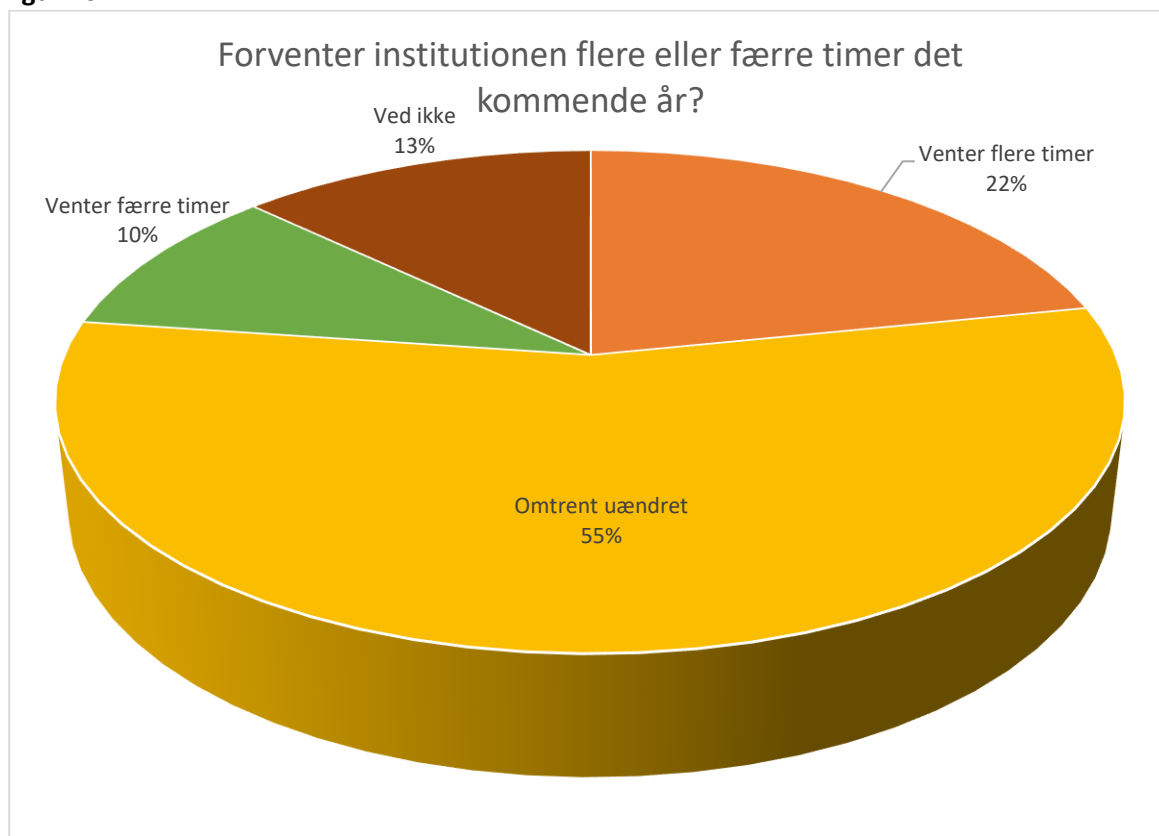
Figur 19

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=597.

Tilsvarende er lederne blevet spurgt, om de forventer, at der i 2020 vil ske ændringer i antallet af medarbejdertimer/budget til personale, som ikke kan henføres til ændret børnetal, ændrede opgaver eller lignende. Svarene fremgår af figur 20.

Figur 20

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=601

Det ses, at der formentlig ikke i det forløbne år har været den store ændring i timetal. Når det gælder 2020 er der flere institutioner, der forventer flere timer, end der forventer færre.

4. Forældresamarbejde

Alle daginstitutioner skal have en forældrebestyrelse, men når det drejer sig om område- og klyngeinstitutioner, kræver loven kun én forældrebestyrelse for hele dagtilbuddet. Klyngelederne er derfor blevet spurgt, om der også er lokale forældrerepræsentationer.

Det fremgår, at:

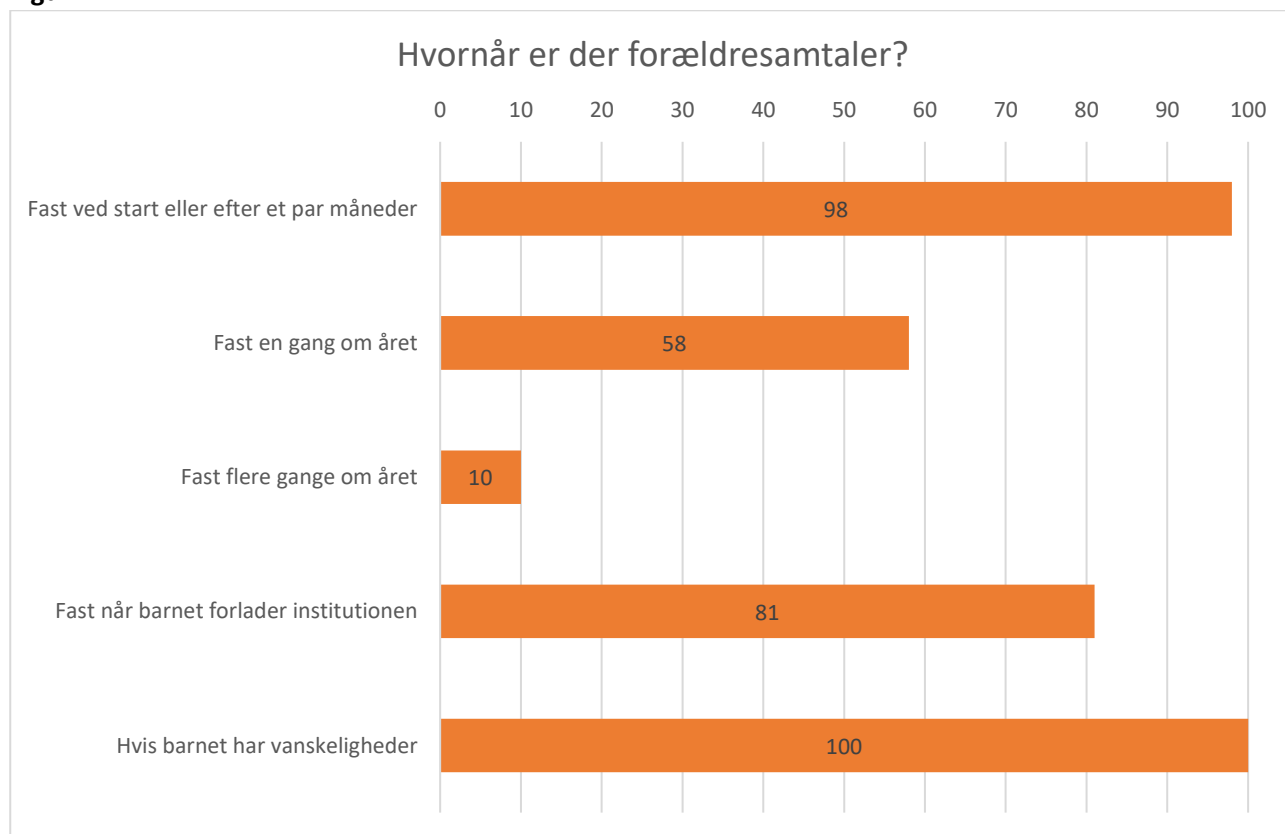
- 77 pct. af områderne har lokale forældreråd med rådgivende kompetence
- 9 pct. har lokale forældreråd med beslutningskompetence,
- 14 pct. af område/klynge-institutionerne har kun den fælles forældrebestyrelse

Kilde: Spørgeskema til områdelederne. N=65

4.1. Forældresamarbejde i børnehuse

Ser vi på forældresamarbejdet i de enkelte institutioner, viser figur 21, hvor ofte der er forældresamtaler om det enkelte barn.

Figur 21

Kilde: Skema til leder. n=634

Som det fremgår af figur 35, har stort set alle institutioner forældresamtaler fast, når barnet starter i institutionen, eller inden for de første måneder. 61 pct. af institutionerne har faste forældresamtaler enten én eller flere gange om året. Alle institutioner angiver altid at holde forældresamtaler, hvis barnet har vanskeligheder.

130 af lederne har valgt at uddybe spørgsmålet om forældresamtaler. Ca. halvdelen af besvarelserne handler om, at man altid kan få samtaler, hvis der er behov for det. Enkelte siger dog, at de prioriterer efter ønsker og behov:

"Hvis vi eller forældrene har behov."

"Der er samtaler ved behov, og forældrene kan altid bede om en samtale, hvis det ønskes. Der er tæt forældresamarbejde i det daglige."

"Vi tilbyder løbende og altid mulighed for samtaler - men prioriterer ud fra behov."

En medarbejder har denne kommentar:

"Jeg har i den forgangne uge oplevet at lave forberedelse til forældresamtaler med en kollega på stuen, mens vi også skulle tage os af børnene. Dette blev gjort, for at en anden kollega kunne gå fra med en lille gruppe. Det er en prioritering alle må lave hele tiden: Hvilke opgaver når vi ikke i dag? Alle bruger også ofte deres egen tid hjemme til at forberede pædagogiske aktiviteter, for der er ikke tid, når man er på arbejde."

Mange ledere har angivet og præciseret på hvilke tidspunkter, de har faste forældresamtaler. Det er ret forskelligt, hvornår man har valgt at lægge samtalerne, og hvor mange man har fastlagt.

Tidspunktet for samtalerne kan afhænge af børnenes alder, fx 3 år og 4 år eller ved 5 år. Andre angiver, at de har mange samtaler og fast plan for forløbet. Det er vanskeligt på baggrund af kommentarerne at vurdere, hvor mange forældresamtaler der er i institutionerne, men der er tydeligvis stor forskel på, hvor mange samtaler de enkelte forældre har mulighed for. Flere beskriver samtalerne ved overgangene og forældrekonsultationerne for børn med særlige udfordringer:

"Faste 2-års samtaler og faste overgangssamtaler vuggestue-børnehaver"

"Status-udviklingssamtaler ved 9 mdr., 2,10 år samt 5,9 år."

"Vi holder samtaler, når barnet er 2, 3, 4 og 5 år."

"Vi har opstartssamtale, 3 måneders samtale i vuggestuen, 2 års samtale, overgangssamtale, hvis der er særligt behov, 3 måneders samtale i børnehaven, 4 års samtale, skolesamtale samt samtale efter behov (vanskeligheder)."

"Vi har fast forældrekonsultation 2 gange om året. Ud over det har vi samtaler, når forældrene har behov for det."

Overgange, sprogttest, trivselsmålinger

Mange beskriver, at forældresamtalerne lægges i forbindelse med overgange fra en gruppe til en anden, eller ved overgang til skole. Der beskrives også, at der tilbydes ekstra samtaler i forbindelse med trivselsmålinger og sprogtests:

"Fast samtale før indskrivning til skole."

"Samtale ved overgang mellem vuggestue og børnehave."

"Tilbud om hjemmebesøg inden vuggestuestart, samtale i forbindelse med sprogvurdering og samtale i januar for de børn, der skal starte i skole."

"I løbet af den tid barnet går i vuggestuen, får forældrene tilbudt 4 samtaler; ved start, efter 3 - 6 mdr., omkring barnets 2-års fødselsdag og i forbindelse med den trivselsmåling, der bliver lavet for alle børn to gange årligt. Og så er der også en overleveringssamtale, når barnet skal i børnehave; deltagerne ved dette møde er forældre og vuggestue- og børnehavepersonale."

4.2. Forældresamarbejde i forhold til særlige grupper

Flede ledere beskriver forældresamtaler med forældre til børn med særlige udfordringer:

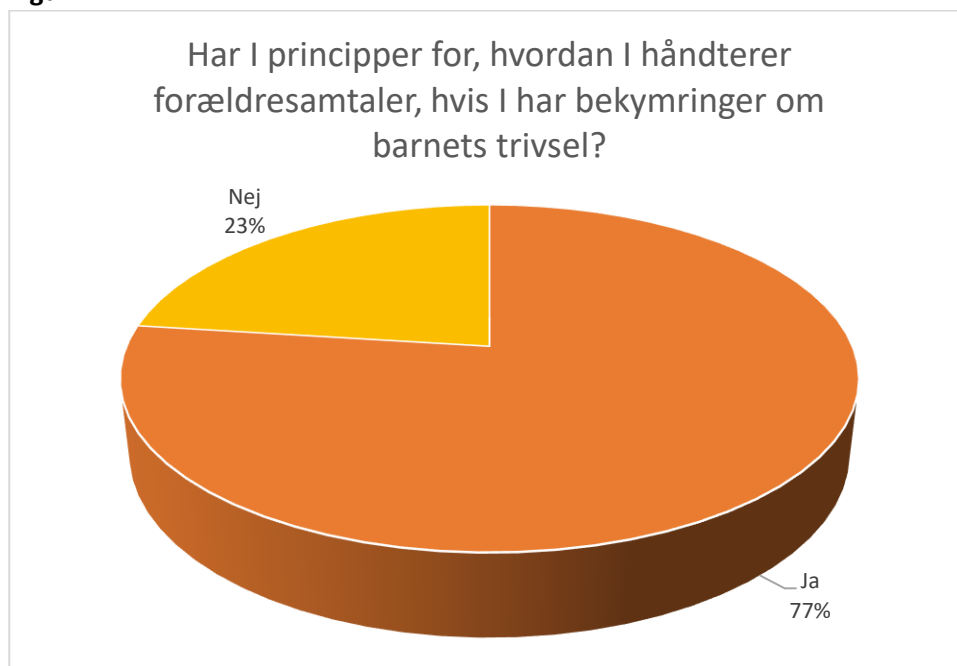
"Vi har samtaler ud over de fastlagte, når der er behov. Børn med udfordringer, der har støtte, kræver mellem 4-8 samtaler om året."

"Vi har tidlig opsporing, og der er samtaler for børn i gul og rød position. For børn i grøn position tilbydes samtale ved 2 år, ved 4 år og ved overgang fra vuggestue til børnehave."

"Vi holder en opstartssamtale, inden barnet begynder, én efter 3-6 måneder og én et ½ år før barnet stopper (kommende skolebørn). Derudover holder vi ekstra møder for de 2-sprogede børn og efter behov for de øvrige børn. I vuggestuen er der også samtaler ved overgangen til børnehaven."

Lederne er desuden direkte blevet spurgt, om de har principper for, hvordan institutionen håndterer forældresamtaler, hvis man har bekymringer for barnets trivsel. Svarene fremgår af figur 22.

Figur 22

Lederskema 2020 n=531

118 af besvarelserne beskriver principperne nærmere:

Der er altid to medarbejdere til stede ved disse samtaler.

Lederen altid er ind over samtalerne og deltager meget ofte direkte.

Herudover deltager i nogle tilfælde tværfaglige medarbejdere fx PPR, psykolog, AKT, talepædagog.

"Altid en medarbejder og en leder. Altid forberedt. Altid afsat nok tid. Altid et ordentlig rum til mødeafvikling."

"2 medarbejdere til stede. Skriftligt oplæg udleveres til forældrene. Referat til dagtilbud og forældre"

"Vi er altid 2 medarbejder og har forberedt mødet grundigt."

"Vi benytter vores tværfaglige samarbejdspartnere i vidt omfang"

15 af besvarelserne angiver at de benytter skemaer eller andre samtaleark, uden det er nærmere beskrevet hvad indholdet er.

"Vi har faste skemaer, som kommer omkring hele barnet. Dette skema besvarer forældrene også, så vi får deres vinkel med, og skemaerne er så vores udgangspunkt/dagsorden."

"Vi har en rammebeskrivelse af, hvad vi skal huske til alle samtaler."

"Vi bruger skemaer på opstartssamtale og opfølgning. Det er fælles for hele kommunen."

De øvrige angiver, at de tager udgangspunkt i koncepter. Her nævnes Hjernen og Hjertet/Rambøll/-dialogprofiler, TRAS eller DPU'en, LØFT-tankegangen (Løsningsfokuseret tilgang), Trivsel på tværs – Rambøll, Opsporingsmodellen og Børnelinealen, LP-modeller mv., Vækstmodellen, SOS- modellen, Signs of safety, GUSA kommunal samarbejdsmodel, Stafetlog, Handleguiden, beskrivelser fra forvaltningen, Topi med efterfølgende handleplaner, materiale fra intrasystem, kommunens strategi, Tidlig opsporing-koncept, børn i gul og rød position, sprogtester, Udviklingens samtale, Dialog profil, udarbejdet politik/kultur omkring det, Ressourcelandskabet, Princip vedr. det gode forældresamarbejde.

Der er i alt tale om, at man i forbindelse med samtaler, der handler om bekymringer om barnets trivsel benytter mindst 22 forskellige koncepter i de danske kommuner. Der kan dog være tale om, at koncepterne i et vist omfang går ind over hinanden.

19 af beskrivelserne omhandler handleplaner, hvad der ligger forud for udarbejdelsen, og hvordan forældrene inddrages:

”Inden vi involverer forældrene, har personalet beskrevet barnets udfordringer og derefter lavet en handleplan. Vi indkalder aldrig forældrene til samtaler, uden vi først har afprøvet forskellige tiltag. Som leder bliver jeg altid involveret i sager, hvor der er bekymringer om barnets trivsel, og ofte deltager jeg også i møder med forældrene”

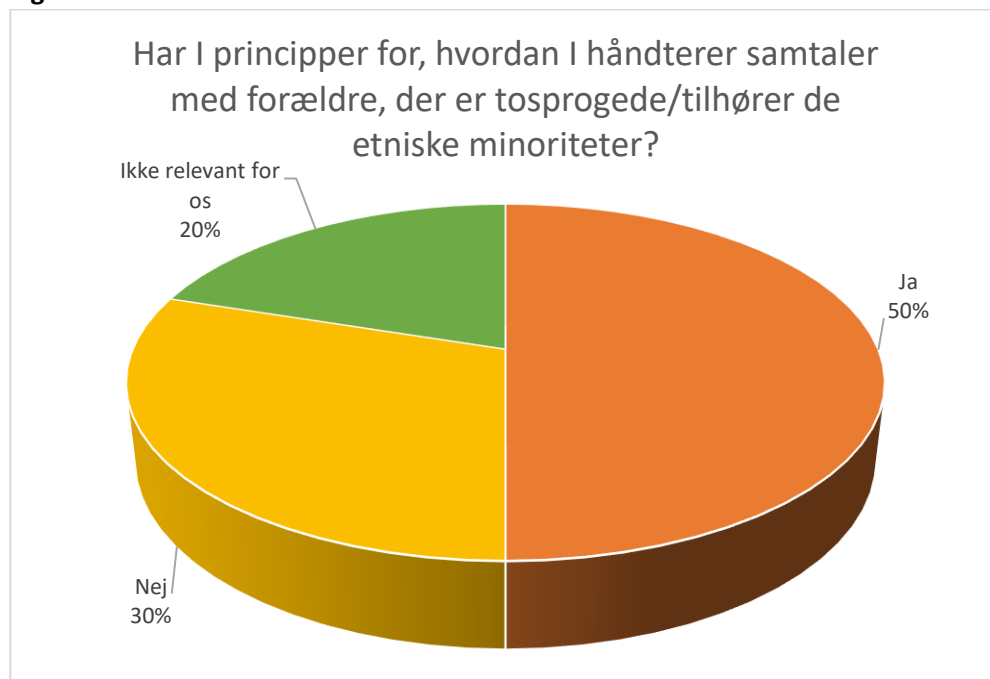
”Bekymringer er konkretiserede, eksemplificerede og formuleret ud fra en anerkendende tilgang til barnet. Der er lagt handleplan, som udvides med forældrenes ideer og tiltag. Handleplanen tager udgangspunkt i personalets (og forældrenes) handlinger, som skal understøtte barnets udvikling”

”Forældre bliver altid inddraget, informeret om evt. bekymringer i en forældresamtale. Der er altid to medarbejdere til stede og evt. en leder. Det drøftes og aftales i samarbejde med lederen, hvordan bekymringen skal formuleres for forældrene, om lederen evt. skal deltage i forældresamtalen mv. Der skal altid laves en handlingsplan for det videre pædagogiske arbejde med barnet, og forældrene skal altid inddrages i indholdet af denne handlingsplan”.

4.3. Forældresamarbejde i forhold til de etniske minoriteter

Lederne er blevet spurgt, om institutionen har særlige principper for håndtering af samtaler med forældre, der er tosprogede/tilhører de etniske minoriteter. Svarene fremgår af figur 23.

Figur 23

Kilde: Spørgeskema til lederne. n=631

Det fremgår, at langt de fleste, som det er relevant for, har principper for, hvordan man håndterer samtaler med tosprogede familier. Flertallet har valgt at beskrive nærmere. Næsten alle beskriver, at de benytter sig af en tolk, hvis der er behov for det. Ellers fremgår det, at samtalerne foregår som alle andre forældresamtaler. Enkelte nævner, at en sprogpædagog kan deltage og en enkelt skriver, at de kan trække på en arabisk-talende psykolog, hvis der er behov for det:

”Vi bruger altid tolk. Lederen og stuepædagogen deltager altid i samtalen”

”Vi har en dagsorden og tilkalder en tolk. Ellers samme fremgangsmåde som andre samtaler.”

”Der bliver skrevet referat, og det underskriver forældrene også.”

En enkelt medarbejder udtrykker frustration over samarbejdet med de tosprogede:

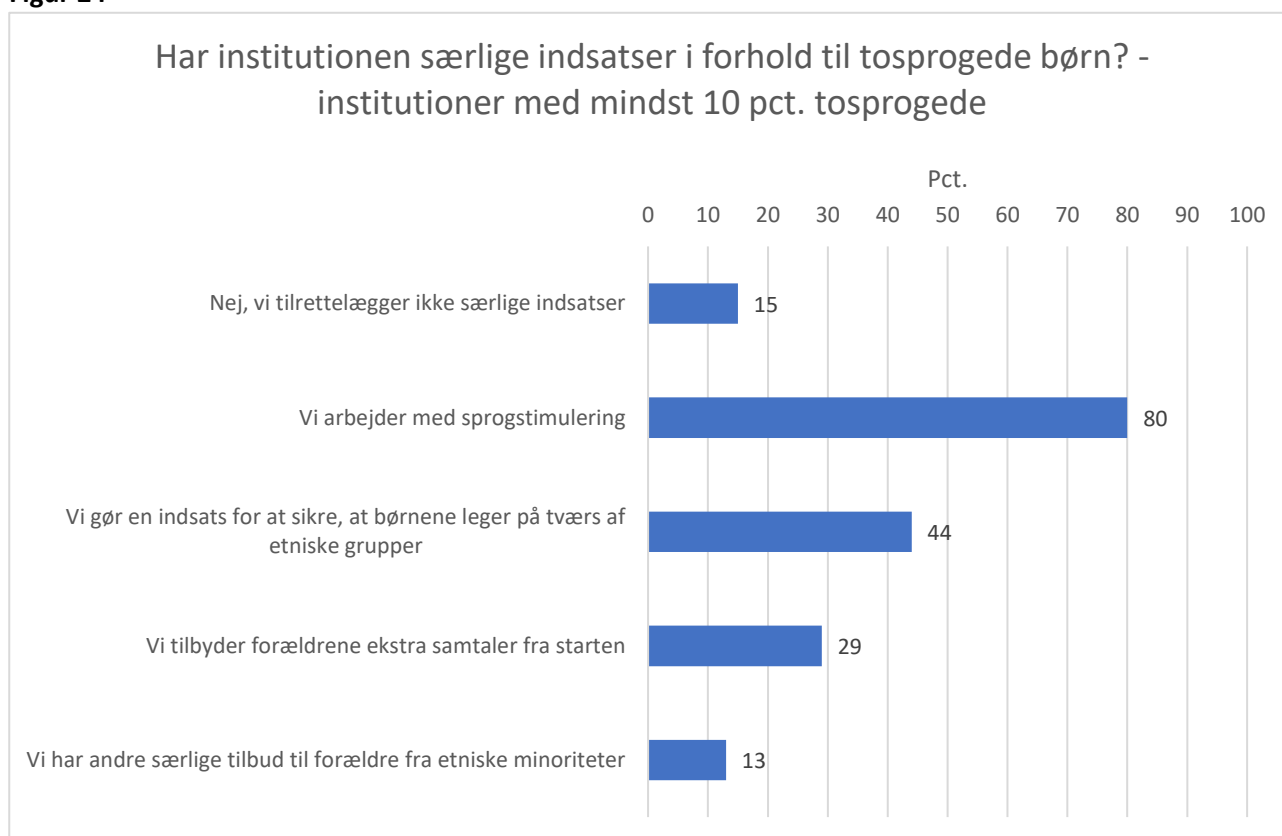
”Jeg er glad for, at ikke jeg har børn i daginstitution i dag. Der bliver brugt alt for meget tid på at skulle dokumentere, hvad det enkelte barn kan/ikke kan. For lidt hænder. Og der bliver også brugt meget tid på tosprogede familier. I den gruppe, jeg er i, er der 4 danske børn og 8 tosprogede, og det er foruroligende, at selvom de har været i landet op til flere år, forstår de eller vil ikke forstå vores institutionssystem, samt at mange taler dårligt dansk og vil hellere tale engelsk. Det er også utroligt, at kommunerne ikke sender en tolk med, første gang en tosproget familie skal starte i vores institutioner, for de har rigtig svært ved at forstå, at vi

også er der for andre børn og ikke kun for deres. Alt i alt er det øv, at dem, der bestemmer hvordan hverdagen skal være i institutionerne, ikke kommer ud i praktik. Jeg savner de gamle dage, hvor man havde tid til omsorg og nærvær med god samvittighed. Jeg har været i faget siden år 1975.”

Spørgsmålet om forældresamtaler med de etniske minoriteter bør ses i sammenhæng med den indsats, der i øvrigt gøres i forhold til denne gruppe. De institutioner, der har mindst 10 pct. børn, der taler et andet sprog hjemme end dansk, er blevet spurgt, om de tilrettelægger sådanne indsatser over for børn og familier. Svarene fremgår af figur 24.

Figur 24

Kilde: Lederskema. n=340

Det ses, at der typisk arbejdes særskilt med sproglig stimulering. En del institutioner gør desuden en indsats for at sikre, at børnene leger på tværs af etniske grupper.

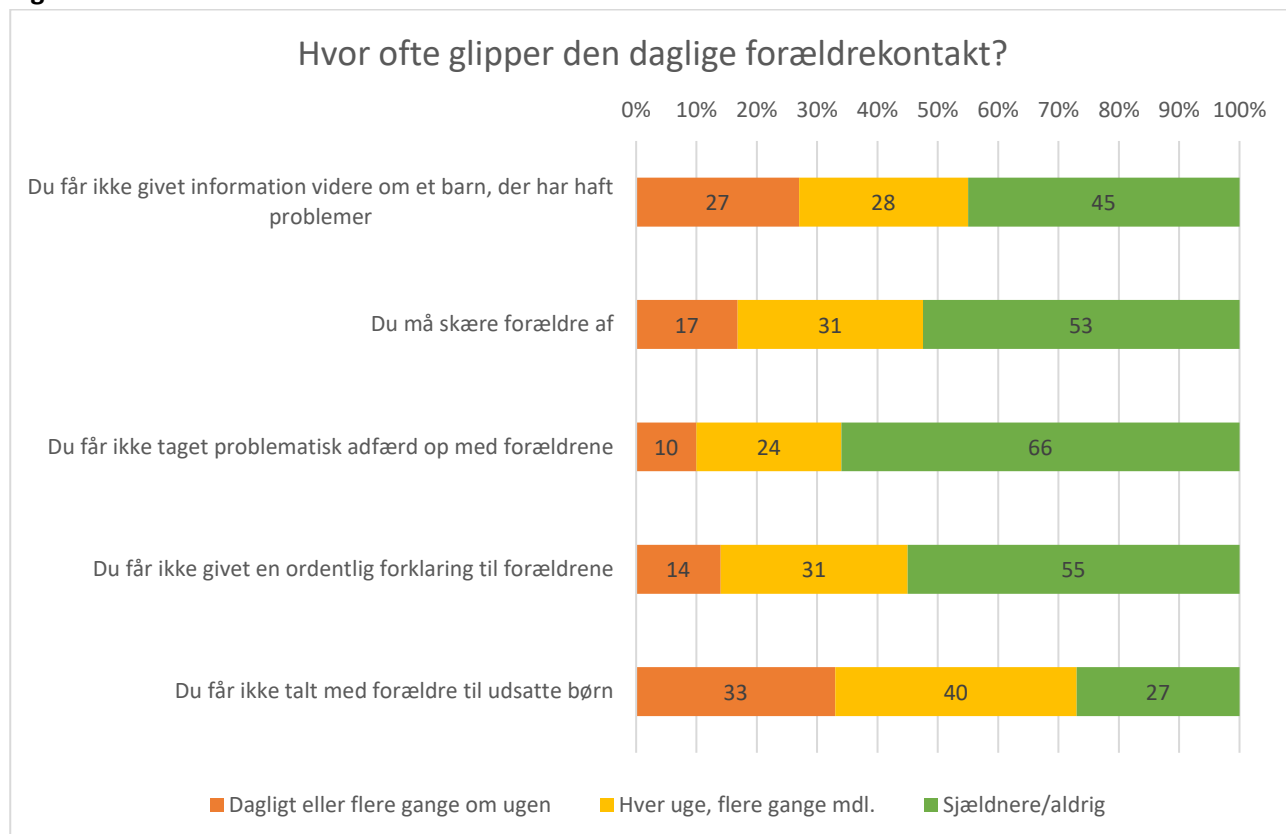
4.4. Tid til forældrekontakt

Som det fremhæves i Dagtilbudslovens formålsbestemmelse, er opgaven med at sikre barnet tryghed og trivsel et fælles ansvar for det pædagogiske personale og forældrene. Derfor er det vigtigt, at der er en tæt dialog i hverdagen mellem stuens medarbejdere og forældrene. For at vurdere dette har stuemedarbejderne fået en række spørgsmål, der skal belyse, hvor ofte dette evt. glipper.

- Du får ikke givet information videre om et barn, der har haft konflikter eller problemer i dagens løb
- Du må skære forældre af, der gerne vil snakke om deres børn
- Du får ikke taget problematisk adfærd hos et barn op med forældrene
- Du får ikke givet en ordentlig forklaring til forældrene om, hvorfor I gør, som I gør
- Du får ikke talt med forældre til udsatte børn om, hvordan de kan understøtte børnenes trivsel og udvikling

Figur 25 viser, hvordan stuemedarbejderne har svaret.

Figur 25

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=556

Den hyppigste af disse oplevelser synes at være, at det pædagogiske personale ikke får fortalt forældrene om problemer eller konflikter, barnet har haft i dagens løb. En fjerdedel af stuemedarbejderne oplever dette flere gange om ugen eller hyppigere.

Det er også et vigtigt problem, at ca. 1/3 af stuemedarbejderne har haft oplevelser af, at de ikke har fået talt med forældre til udsatte børn.

33 pct. af stuemedarbejderne har mindst en af fem oplevelser af svigtende forældrekontakt dagligt eller flere gange om ugen. I 2019 var tallet 29. I 2018 var det 32 pct., og i 2017 var det 33 pct. Der er således ikke sket den store ændring de senere år.

Som det fremgår af tabel 9, er der en éntydig sammenhæng mellem alenearbejde og medarbejdernes oplevelser af, at forældrekontakten glipper.

Tabel 9. Sammenhængen mellem oplevelser omkring forældrekontakt og alenearbejde

	Har flere gange om ugen eller dagligt mindst ét tegn på, at forældrekontakten glipper	Mellemgruppen	Sjældent eller aldrig oplevelser med manglende forældrekontakt	I alt
	Pct. af stuemedarbejdere			
Medarbejderen havde alenearbejde sidste onsdag	38 %	41 %	21 %	100 %
Medarbejderen havde ikke alenearbejde	19 %	39 %	42 %	100 %
I alt	33 %	40 %	27 %	100 %

Kilde: Spørgeskema til stuemedarbejder. n=539

5. Metode

Undersøgelsen er gennemført som en elektronisk spørgeskemaundersøgelse til alle danske daginstitutioner i januar og begyndelsen af februar måned 2020. Der er udsendt skemaer til lederen og til en medarbejder i institutionen. Skemaerne til medarbejderne er udsendt via lederne. Desuden har FOA sendt link til spørgeskemaet til pædagogmedhjælper og pædagogiske assistenter i FOAs medlemspanel.

E-mails til ledere og områdeledere er fundet via de kommunale hjemmesider.

På baggrund af nedenstående vurderer Bureau 2000, at svarene er repræsentative for danske daginstitutioner.

Svarprocenter

Lederskema

Der er modtaget 879 besvarelser af lederskemaet ud af 2831, svarende til en svarprocent på 31 pct.⁸ Nogle spørgsmål er stillet til alle lederne, men ikke besvaret af alle. Derfor varierer antallet af svar på de forskellige spørgsmål.

Medarbejderskema

Lederen er blevet bedt om at videresende skemaet til en medarbejder på den stue, der kommer først i alfabetet. Der er modtaget 522 svar på denne henvendelse.

Disse besvarelser er suppleret med besvarelser fra pædagogiske assistenter og pædagogmedhjælper, der er udvalgt gennem FOAs medlemspanel. Der er modtaget 197 svar på denne henvendelse.

Der er således samlet modtaget 719 svar, svarende til en svarprocent på 25 pct.⁹ Nogle spørgsmål er stillet til alle medarbejderne, men ikke besvaret af alle. Derfor varierer antallet af svar på de forskellige spørgsmål.

45 pct. af svarpersonerne til medarbejderskemaet er pædagoger. 18 pct. er pædagogiske assistenter. 24 pct. er pædagogmedhjælper. 5 pct. er souschefer. 8 pct. har andre stillinger.

Alle institutioner har fået to elektroniske påmindelser.

Endelig er der sendt skemaer til 230 område-/klyngeledere. 79 har svaret, svarende til 34 pct. På grund af det lille antal må resultaterne tolkes med varsomhed.

---

⁸ Inkl. besvarelser, som ikke er fuldstændige, men ekskl. tomme besvarelser. De 2831 institutioner er institutioner, hvor Bureau 2000 har fundet fungerende e-mail adresser på kommunens hjemmeside. Man skal være opmærksom på, at en del af de e-mail adresser, som fremgår på hjemmesiderne, nok er fungerende e-mail adresser (en henvendelse kommer ikke retur til afsender), men for manges vedkommende er e-mail adresser, som ikke eller kun sjældent benyttes i praksis – selv om de figurerer på kommunens hjemmeside. I forhold til de faktisk anvendte e-mail adresser er svarprocenten derfor højere end de 30 pct.

⁹ Daginstitutionernes Hverdag. Del 2 har medtaget besvarelser, der er modtaget frem til 18. februar 2020. Der er derfor lidt flere besvarelser med end i Del 1.

Repræsentativitet og validitet

Spørgeskemaet er testet af en række institutionsledere, områdeledere og pædagoger inden udsendelsen.

Ser vi på de deltagende kommuner, er der svar fra på medarbejdere fra medarbejdere i alle 98 kommuner. Når det gælder lederskemaet, er der svar fra ledere i alle kommuner undtagen fire.¹⁰

Antallet af svar fra den enkelte kommuner fremgår af Tabel 10.

Tabel 10. Antal besvarelser fordelt på kommuner

Kommune	Ledere	Medarbejdere
Uoplyst	1	6
København	108	66
Frederiksberg	14	12
Ballerup	8	3
Brøndby	4	6
Dragør	2	1
Gentofte	13	7
Gladsaxe	14	5
Glostrup	2	4
Herlev	5	4
Albertslund	5	3
Hvidovre	8	5
Høje-Tåstrup	5	10
Lyngby-Taarbæk	7	6
Rødovre	5	4
Ishøj	2	1
Tårnby	7	5
Vallensbæk	1	2
Furesø	7	4
Allerød	3	3
Fredensborg	9	6
Helsingør	5	5
Hillerød	4	1
Hørsholm	4	3
Rudersdal	12	9
Egedal	9	5
Frederikssund	11	8
Greve	8	3
Køge	11	12
Halsnæs	4	4
Roskilde	8	7
Solrød	4	5
Gribskov	5	4

¹⁰ Det drejer sig om de små ø-kommuner: Langeland, Fanø, Samsø og Læsø.

DAGINSTITUTIONERNES HVERDAG 2020. DEL 2

Odsherred	6	10
Holbæk	18	10
Faxe	2	6
Kalundborg	7	8
Ringsted	14	6
Slagelse	17	10
Stevns	3	1
Sorø	3	1
Lejre	4	4
Lolland	1	2
Næstved	16	9
Guldborgsund	7	9
Vordingborg	3	5
Bornholm	11	8
Middelfart	9	7
Assens	11	8
Faaborg-Midtfyn	7	6
Kerteminde	4	5
Nyborg	7	4
Odense	29	24
Svendborg	10	2
Nordfyn	3	1
Langeland	0	3
Ærø	1	1
Haderslev	3	4
Billund	3	1
Sønderborg	4	7
Tønder	5	2
Esbjerg	15	18
Fanø	0	1
Varde	3	2
Vejen	5	5
Aabenraa	12	18
Fredericia	11	11
Horsens	3	6
Kolding	19	13
Vejle	15	15
Herning	7	6
Holstebro	8	12
Lemvig	3	3
Struer	2	3
Syddjurs	7	6
Norrdjurs	4	9
Favrskov	8	3
Odder	2	1
Randers	11	26
Silkeborg	7	7
Samsø	0	1

Skanderborg	9	3
Aarhus	82	47
Ikast-Brande	5	5
Ringkøbing-Skjern	14	11
Hedensted	6	4
Morsø	7	2
Skive	5	8
Thisted	7	6
Viborg	18	10
Brønderslev	3	4
Frederikshavn	3	7
Vesthimmerland	11	4
Læsø	0	1
Rebild	2	4
Mariagerfjord	9	6
Jammerbugt	12	10
Aalborg	16	19
Hjørring	5	9

Sammenhæng mellem svarprocent, normering og besvarelser

For at vurdere, om der er skævheder i besvarelserne, er svarprocenterne sammenholdt med de tal for børn pr. voksen i 2018, som Danmarks Statistik har offentliggjort. Ved beregning af svarprocenter i denne forbindelse er det samlede antal svar (både fra leder og medarbejdere) sat i forhold til antal institutioner. Resultatet fremgår af tabel 9.

Tabel 11. Børn pr. voksen i følge DST i kommuner med forskellige svarprocenter¹¹

Svarprocent	Gennemsnitligt antal børn pr. voksen i institutioner for 0-2-årige	Gennemsnitligt antal børn pr. voksen i institutioner for 3-5-årige	Antal kommuner
Under 25 pct.	3,1	6,0	10
25-50 pct.	3,2	6,2	62
Over 50 pct.	3,1	5,9	26
I alt	3,1	6,1	98

Kilde: Data fra spørgeskemaundersøgelsen og data fra Statistikbanken og egne beregninger. Gennemsnitstallene er uvægtede.

Det ses, at der ikke er nogen nævneværdig forskel på antal børn pr. voksne i kommuner med lav svarprocent hhv. kommuner med høj svarprocent. Det tyder på, at bortfaldet (dvs. de institutioner, som ikke har svaret) ikke dækker over skævheder fx med hensyn til personalenormeringen.

Alt i alt vurderer Bureau 2000, at svarene er repræsentative for danske daginstitutioner

¹¹ Det samlede antal svar pr. institution er antal modtagne besvarelser sat i forhold til antal udsendte anmodninger om deltagelse. Eftersom de enkelte institutioner er blevet bedt om at svare på to skemaer, bliver værdierne højere end hvis man ser hver for sig på svarprocenterne for stueskema hhv. lederskema.